OD VÁLEK NAPOLEONSKÝCH DO VÁLKY SVĚTOVÉ

O ÚRODĚ · CENÁCH · PLODIN · POVĚTRNOSTI · A · JINÝCH · PAMĚTIHODNÝCH · VĚCECH · A UDALOSTECH · V · DOBROMĚŘICÍCH · A · OKOLÍ

OPISY · Z · KRONIK · S NYNĚJ · PRAVOPISEM

1800 „ T. r. byly v peněžních následující změny, byly papírové bankocetle černé: 1, 2, 5. 10. 25. 50. 100. 500. 1000 zl; měděné: ¼, ½, ¾, 1, 3, 2 groš; 15. 24. 30 tí groš; stříbrné 5 nik, 7 nik, 4 groš, 8 groš. Tyto přišly nejdříve prvý. Byla vojna.

1812 byly papírové peníze zlehčeny, 1 zlatý sněžen na 1 pětinu tj. 12 krejcarů (zl = 60 kr) jen stříbro podrželo svou cenu; groš na 2 kr, šesták 15 kr a p. Ty peníze trvaly do 1820. Lidé přišli o mnoho peněz (viz „dlouhá" mince, K a Kč). 1819 zase papírové peníze; 1 zl místo 60 kr jen 24 kr. Bída se rozmohla, obilí šlo dolů, kaše málo. kdo měl krejcar na potřebnou věc. Ceny: Pšenice 1 sbrych 2 zl 15 kr, žito 1 zl 30, ječmen 1 zl.

1813 T. r. skončila válka a nastal svatý pokoj. Úrodzy dost, lacino, bída o peníze.

1814.

1815.

1816 T.r. pomrzlo žito v květu, málo sypalo. Pak na to roku

1817 stálo žito 50-52 zl, pšenice 62 zl, ječmen 32 zl ve střížce předa žněmi. T.r. úroda lepší, obilí dost; hned po žních pš. 13, ž. 10, ječ. 7 zl. Chmel 5 zl (tento i ostatní vše na strychy (značka Ch vždy = chmel)

1818

1819 T.r. prostřední owroda, owoce dost; ceny pš. 7-9, ž. 3-5, ječ. 2-3 zl. Ch. 3·15-2·15. Ve Vorasicích shořela 3 numera

1820 bylo mnoho sněhu a veliká voda mnoho škody nadělala. Zima laková, že od r. 1770 takové nebylo. R. na všecko prostřední. T.r. přišly peníze zase k snížení. Skrze to povstala krozná nouze v penězích mezi lidmi, daně a platy veliké se platiti musely ve střížce a papírové byly bezcenné. Ten r. byl prostřední na owrodu.

1821 Mokro, obilí hnilo, zrostlo. Podzim pěkný do vánoc. Ceny pš. 5-6, ž. 3, ječ. 2; celou zimu se oralo, lidi stonali na boule v krku. Ch. 6 zl.

1822. Bez sněhu. Jíti v únoru se silo. Ceny pš. 7, ž. 6, ječ. 5. Úroda, že se všecko nemohlo prodat. Šil se ligrus.

1823. Shlizuňk prostřední. Obilí drželo „preis". Ch. 4·15 zl. T.r. veliké mrazy, bez sněhu. Do festuňku (Terezína) přijeli dva hoalani na koních ze Žalče zmrzalí, koně je sami nesli až tam. Ceny: ž. 11½ šajnů, ječ. 8½, pš. 12·15. Lidé stonali na bolení v krku.

1824 Veliká owroda, rok vlhký. Obilí šlo dolů, ž. 2, ječ. 1·16, oves za 24 grošě, pš. 2·36 ve stř. Ch. 2·30. Pán Bůh všeho nadělil hojnost, místy 22 mand. po strychu.

1825. T. r. byla hojná úroda na všecko. Ceny: ž. 4, pš. 6, ječ. 3. Ostatní zboží bylo laciné na štříbře. Ch. od 5–10 a zas nazpátek na 6. Rok se skončil beze vší zimy.

1826. Rok na vyjití, obilí se hezky podařilo, dobře sypalo. T. r. se počal síti jetel. Ceny: ž. 3·12, pš. 4, ječ. 2·6 zl stř. Všady větší se rozmáhala paráda. Loket pěkného plátna z bílé příze za 15 kr, sukna za 2 zl se dostalo. Ch. 4 zl.

Zdravím, pohodová parta hledá nové členy do klanu. Pokud máš zájem přidej se k nám.

1827 T. r. začal velikou zimou a mnoho sněhem, mnoho lidu na cestách zmrzlo, veliké větry byly a místama i bouřky, i na Jméno Ježíš v Malnicích hrom uhodil a několik stavení tam vyhořelo a na to napadlo 1½ lokte sněhu, v něm mnoho lidu život ztratilo. Ceny 8·15, pš. 10½, ječ. 6. Na sv. Jakuba bylo všecko obilí, málo sypalo, z toho drahota. Ch. 5, šel dolů na 2 zl a bylo ho dost.

1828. Suchý rok. Žito až 18, ječ. 13. T. r. byl zlý. Málo peněz a draho. Ch. 3·30 a pak žádný o něj nestál, přišel až na 28 grošů i 20. Obilí spadlo.

1829. T. r. byl prostřední na ourodu. Ch. málo, za 5 a pak přišel až na 12

1830. Ceny: ž. 3·20, pš. 4·20, ječ. 2·12 Convenční měny. Prostřední úroda Ch. dosti všude, ale pro špatné počasí se kazil, spadal. Cena 2 zl. Prodával se též na centnýře. T. č. stála nová stodola 62 str. gruntu 394 zl Cm

1831. Připlácelo obilí i chmel, stálá zima, pěkné jaro. Ch. 8. Úroda prostřední. Nemoce se rozmáhaly. Ukázala cholera, zvláště v Rakousích a Polsku.

V tomto roce počínají zápisy v staré obecní kronice. Vždy při každém r. uvedu zprávy z domácího pramene na počátku na čelném místě. Ostatní doplňky pak teprve za nimi.

Úvod staré kroniky (doslovně, jak kron. zapsali)

Dobroměřice, král. svobod. městu Lounům náležející vesnice se starobylým kostelem sv. Matouše a r. 1806 vystavenou školou počítá 50 domovních čísel, mezi nimiž 10 selských statků, 13 chalupnických živností a 23 nádenických chaloupek mimo duchovenské hospodářské stavení s 282 obyvateli se nachází. Zde i r. 1829 od usedlíků čtyř vesnic: Dobroměřic, Nečich, Chrabřec a Ranný vystavená obec. sejpka k uhládání kontribučenského obilí. Uprostřed stojí opravená socha sv. Václava. Tudy přes Teplici k Drážďanům vedoucí silnice neb dráha poskytuje této rozmanitě založené vesnici větší živosti.

Škola stojí pod patronátem Slavného Magistrátu nadjmenovaného města.

Obecní jmění pozůstává ze 7 jiter 1052 □ sáhů polí a 1 j. 1057 sáhů luk, kteréžto povždy na 6 let pronaj. bývají a přítomně 186 zl 45 kr na stříbře ročních užitků přinášejí, kteréžto výnos na obec. potřeby, zvláště na náradí k hašení ohně se odhodlává. Potřebné nářadí k hašení pozůstává na rok 1842 z jedné ruční stříkačky, tří vozních sudů, 6 žebříků, 8 háků a 35 košíků, kteréžto vesměs pod ochranou a opatrováním zdejšího veseského zřízení stojí.

Pamětihodné události:

1831 2/5 bylo zimní osení krupobitím sklučeno, že hospodářové bez naděje budoucí žeň očekávají. Větší však je potkala nehoda, an dne 16. 17 silné mrazy přišly, zdravé žitné klasy spalivše, svého pěstovatele požitků zbavily. Všemohoucí ředitel veškeré přírody otevřel štědrou ruku svou a udělil hojných darů na všem ostatním obilí. V 1. r. zemřel 28/2 zdejší rychtář Václav Hruška z č. 13, jemuž v témž úřadě následoval Václav Slégr.

„ ——————— "

1832. „ T. r. začala cholera, nemoc „Laxirová" a dávení, v Čechách silně panovat, na 30 tisíc lidu dle novin umřelo; ve vesnicích 50. 100. i vejš lidů. Sprostý lid tvrdil a věřil, že páni doktoři jich jednou otrávějí, aneb kdo doktora vzal, každý umřel, kdo ale domácí prostředky užíval, ten se vystonal a sice Česnek si vařiti a bezový thé pro pocení, černý „kaffe", jen chladného pití se museli hájit. Strach a hrůza bylo toho času, neb za den třeba 5-10 fůnusů bylo. Bylo zapovězeno choditi do takových vesnic. Nemoce přestaly samy sebou, tak se věřilo, že kněží, páni a felčaři neumřeli a tak mnohý kněz ztratil vážnost a co nejlepšího, že oni to věděli a přece žádný trestán nebyl."

1833 — Obilí drželo „preis", žito 4, pš. 4½, ječmen 3. Ch. 2·18

1834 — suchý rok. V obci byl postaven přístřešek na žebříky a háky; úroda prostřední, chmele hojně: 3·40. Veliký oheň v Citolibech.

1835, 1836 vyznamenávaly se trvanlivým suchem, výnos na obilí a píci skrovně dopadl. Ovoce bylo hojně. Ceny: ž 3·18, pš. 5·48, ječ. 3·24. Ch. 2·12; maso libra 7½ kr, vepř. 10, telecí 10 kr. Ten rok byl zlý

1837. 24/2 na sv. Matěje u večer vznikl oheň mezi střechami Nro 19 a 20 a oba tyto selské statky byly v půlhodině ukrutnou obětí ohně. Téhož osudu dočkal se příbytek Nro 23 dne 6/3 u Matějků též u večer. Oba tyto ohně, jak všeobecné mínění jest, pošly založením. Rok tento náleží mezi nejúrodnější na polní plodiny. Povětrnost proměnlivá.

1838 T. r. 3/1 okolo slunce veliké bílé kolo. Pak napadlo na loket sněhu a

zima veliká, ža se počítala na 14 „kranů" velká, čili stupňů. Rok byl ourodný, žně byly již 13/7. Chmel pěkný, centnýř za 20 zl, ovoce hojně. Cena pš. 5½, ž. 4-5, ječ. 3. T. r. stál 80 strychový statek 2120 zl Čm. Na jaře lidé tuze stonali na hryzení a mnoho jich umřelo též náhle.

1839 byla tuhá zima a mnoho sněhu až do března, pak všecko hezky „kvalině" rostlo. Chmel pěkný, cena od 30-48 zl, pš. 5·12, ž - 4·36, ječ. 3·40 Čm.

1840 obilí přišlo ž. na 15, pš. 16, ječ. 10. Léto tuze chladné. Ch. 84 Čm.

1841 zasluhuje mezi úrodné připočten býti. T. r. se zjednal ovnáš k ráduši chrámu P. za 64 zl stř., k čemuž přispěli: obec Dobroměřice 52 zl, veleb. pán fr. Vohánka 6 zl, p. int. Agreiter 4 zl a Václ. Slavík, sedlák a konšel 2 zl Čm. V létě bouřky, voda byla na lukách. V t. r. skrze nám neznámého zločince po dvakráte železný kříž u nečišské aasy ukraden byl. Ovoce hojně, zvlášť švestek. T. r. bylo provedeno císařské pomčření (z t. vznikly známé katastrální mapy, které skoro ve všech obcích se ztratily; jednotlivcům vydávány pozemnostní archy o držbě) Ch cena 3 zl Čm. Ovoce hojně.

1842 veliké horko, sucho, jařiny se málo urodily. Po zasetí 6 neděle nepršelo, pak drobné pršky, až do konce léta. Ch. prostřední i špatný, cena 6 fl Čm; 20/9 velká bouřka a hrozný příval. Ovoce málo. Cena ž. 4½, pš. 5½, j. 6.

1843. Dobytek stonal. Ceny: Ch. 50, ž. 5, pš. 6, ječ. 4, bramborů dost. 29/1. o půljedenácté hodině u večer shořel ze slámy stoh u vrchnostenských stodol (u ovčína) p. Agreitera, jenž dostal náhradu od ohně pojišťující ra-

kouské

společnosti. Ceny: Ch 45 fl Vm.

1844 T.r. odmašírovali huláni do Vídně a místo nich přišli dragouni z Klatov, byli to hodní lidé. Pak po nich přišli husaři. Rozkvartýrování po vesnicích. Na Dobroměřice připadl 1 dustojník a 37 mužů. Bylo střídavé počasí, nestálé, málo suchého obilí se sklidilo, žně teprve od 4/8 do 27/9. Kroupy padaly na Skaně u Dišťan.

Svatba: kolik „koštovala" veselka? (selská)

Věno koštovalo hotových peněz 1200 zl,
šaty a veselost . . 85 „ 45 kr,
vostatní malé . . 16 „ —

Ceny: Ch. 6·45 zl Vm, – len r. byl dobytek drahý, kráva pěkná 80 zl

1845 T.r. obilí prostřední, chmele hojně. Cena 2·40 zl, ž. 5, pš. 6, ječmen 4·12, 13/1. začal padat sníh a ležel do Velikonoč. svátků, které připadly na 23. 24. března. Na B. Hod v Lounech byl na ledě pod mostem na řece oltář, kam svěcen beránek velikonoční, přítomné děti pohoštěny. Hned druhý den přišel teplý vítr, který hnul sněhem, led se při velké vodě hnul a velikou škodu učinil v zahradách. Měnlivé počasí, brambory hnily.

1846 Rok nepříznivý, drahota. Ceny: pš. 20, ž. 18, ječ. 12, hrách 18, Ch. 5, pak klesal, brambory hnily. T.r. byla horká nemoc, mnoho mladého lidu pomřelo.

1847. Skrze neúrodu, která v jinších zemích panovala, brambory shnily, bylo

velmi draho, platilo ž. 7 fl 12 kr, pš. 3·48, ječ. 6·24 v sbž., veliká bída mezi chudým lidem byla, ale žně byly dobré. Ch. 25 žlCm

1848. „ T. r. byla vůle cís. pána Ferdinanda V., aby všecka břemena, obzvlášť ale desátky a robotu, která pro selský „hospodářové" velice obtížná jest, k vyrovnání a zrušení přišla. Od ohledu toho lidumilný císař skrze výkup desátky kněžské, učitelské atd jakož i robotu zrušiti ráčil, ze kteréhož dobrodiní selský lid jeho veličenstvu díky vydávati bude.

V Dobroměřicích musel jedenkaždý sedlák dříve skrze celý rok každého týdnu 2 dny potahem a 8 dní ruční práce toliko za celý rok docela zdarma vrchnosti robotovati, ale když robota zrušena byla, tedy musel každý sedlák za to 248 zl-399 Conv. měny jakožto výkup na 20 let platiti (splácelí 20 r.) V t. r. odevzdal cís. F. vládu Fr. Jos. co jeho nástupci. "

„ T. r. stala se Rebelije v Praze. Studenti měli slavnost v kapli svatováclavské, zpívali píseň o svobodě, po té slavnosti se potkali s = kranátníky - kteří je zastavili, studenti byli bez zbraně, v tom ti kranátníci 2 z těch studentů probodli, že se stal křik po Praze: zrada a studenti se do zbraně chystali, na Staré město oupřekem běželi, kdež do nich kranátníci oheň dali, tuť se stala bitva krvavá mezi vlastenci, která trvala od pondělk do pátku. Windišgrec poručil hned do Prahy házet kranáty, mlýny nechal rozbořit, zapálit, ve kterých bylo 800 strychů obilí mimo mouku. "

„ Z našeho vikariátu se t. r. volili poslanci. Volilo se ve třech místech (vikariátu louňského!), ve Vicezu, Citolibi a Ročově, naši volenci museli do Citolib, každá obec, která měla 500 duší volila jednoho. Ti si zvolili opět jednoho, který volili dále v Žáči 1 července, zvolili Ludvíka Lenerta,

medeciny doktora, rozeného Čecha. Ale pro tu rebeliji se zas všecko rozešlo."

Tolik selská kronika.

V t. čase veliká nouze o stříbrné peníze, tak že si města musela sama dělat papírové dvacetníky, 10níky stříbrné nebyly ani k spatření.

1849 byl pořád samá bouře; hojná úroda. Cena Ch 5·10 zl, obilí pš. 5, ž. 3, ječ. 2.

1. února t. r. začaly úřadovat c. k. úřady.

1850 T. r. hojná úroda na slámu. Ceny pš. 6, ž. 4. ječ. 3, Ch. 70 zl.

Dne 9./1. byli jsme v Lounech na ujednání obilní ceny skrz budoucí kontribucí,

Průměr. cena: tak byla vzata obilní cena z r. 1824: Pš. 1 zl 56 kr ve stříbře (= měřice), žito 1·15, ječ. 48 kr, oves 39, chmel 18 za cent 20 x dráž než žito, dříví sáh tvrdého 3 zl, měkké 2·30, jetel a dobré seno 42 kr.

T. r. zavedeny byly 1. února okres. úřady a okr. soud, obce podle nového způsobu spravovat se začaly, rychtáři vrchn. ustanovení více nebyli. Místo nich ob. představení a výbor.

„V měsíci ~~srpnu~~ vypukla v našem okolí přehrozná nemoc Golera, která mnoho lidu uchvátila, takže lidi od kolébky a do nejvyššího stáří uchvacovala, a málokomu se podařilo, koho se nemoc zmocnila, by uzdraven byl býval. V Dobroměřicích byla první obětí té nemoci Kateř. Aulická. Pak se rozmohla tak, že ve čtyřech nedělích jenom zde z 15 Němer 35 osob zemřelo."

„T. r. císař pro bezpečnost svých poddaných, jak proti krádeži, taktéž proti jiným rozličným důležitým věcem c. k. četnictvo zřídil, které povinnost má, všecky toulající zatknouti a nejvíce na zloděje působiti." (Prozatím jen v Lounech 1 velitel a 3 žandáři. K pochůzkám jezdili na koních dokonale ozbrojení, s kloboukem opeřeným (fédrpuš). Když se ve vsi ukázal,

všecko před ním prchalo za dvířka; největší respekt ze čandára měli kluci; veřejně se nesmělo kouřit, zvláště na dvoře, na návsi, v chlévě; v noci nesmělo se svítit v chlévě po nakrmení dobytka)

„ 19/3 dala postaviti Kristl. Jandová z č. 20 za Průšovic na rohu pole žulový kříž se soškou P.M."

T.č. selská „veselost": „ Věno koštovalo 1638 zl, vyčastování, šaty, cejchy 152 zl; žena přidala 2 kachny, 4 husy, 3 podsvinčata, 2 žejdlíky sýra, 5 žejd. rosolky, rejži, cukr za 9.24 zl.

Ústava neb konstituci jest patentem z 31./XII. opět zpátky vzata. Nové klasírování polí bylo též 1. roku.

1851 T.r. byla mírná zima, deštivo. Obilí ve žních vzrostlo v mandelích. Ceny pš. 23. ž. 17, ječ. 13. Ch. prostřední 153 zl, brambory hnily, v půli října zamrzlo, napadl sníh, že se na saních jezdilo, a potom v prosinci se oralo. Někteří prodávali své živnosti a odstěhovali se do Polska a do Uher.

1852 T.r. nastaly výkupy. Proměnlivé počasí. Po N. roce se pořád oralo, zima až do května. 19/5 velká bouřka s krupobitím, povodeň na lukách. Obilí bylo dosti pěkné, ale obřídlé, ale sypalo. Ch. 3.4 zl ve Sběr. Obilí: Pš. 18, ž. 18. j. 10 zl.

1853 Střídavé počasí. Chmel se špatně podařil pro veliké mokro, plíškanice. Stál 100 zl. až 280 zl. Ceny: pš. 27, ž. 23. ječ. 19. Seno hojně.

1854 Pro veliké mokro obilí málo sypalo a drahé bylo na jaře pš. 12-13, žito 9½, ječ. 8½; veliká bída mezi chudým lidem panovala, když obilí přišlo až na 27, 16, 8. Letošní prodej chmele jest pamětihodný, kupoval se za 160 až 180 zl a byl ještě na tyčkách. (Zajímavo též, že při koupi chmele dával kupec litkup, pivo, buď máz neb sud, podle množství zboží. „Pili litkup", to bylo důležité svědectví o tom, že koupě uzavřena)

Dne 24/IV. měl cís. p. svatbu a při tom po vesnicích sázeny stromy památné, které ještě nyní tu a tam stojí

1855 T.r. shrze sousedy obce Dobroměřic přišlo se na to, že v D. chrámu P. nové varhany zříditi a velký i malý oltář nově oštafírovati. Celá výloha stála 160 zl, načež obec 100 zl a lounský patronát 60 zl přispěli.

T.r. 5/6 o 4 hod. odpoledne bylo vsmeš všecko obilí jakož i jiné polní plodiny skrze náramné krupobití docela zkaženo, kroupy byly „jednoho slepičího vejce veliký" a také některé ještě větší, takžo i zvěř pobita i stromy, střechy šašové docela rozbité jsau byly; každý hospodář hospodař musel celý rok žito kupovati. Ceny: Pš. 25, ž. 20, ječ. 14. Ch. 60, 85, 90. T.r. zavedeny byly míry a váhy vídeňské.

1856. T.r. na nařízení vys. úřadu zřídila se obecní školka (ovocná) ke cvičení dítek v štěpařství. Školka přináleží obci a z ní navždy užitek brátí bude.

1857 Aby Bůh všemohoucí více krupobitím občany Dobroměřické netrestal, ujednalo se na tom, že den 5/6 navždy svěcen byl dopoledne, při čemž se se také procesím do polí půjde a napotom v D. chrámu P. ke cti a slávě nejvyššího mše svaté vždy bude se konati. Žně byly požehnané. Ch. 3 zl strych

a půl máau piva. T.z. byla první pobožnost na odvrácení zlého 5/6. Procesím se šlo do pole a v 10 hod. velká mše svatá. Též t.z. byl celý výbor obce D. na rozkaz c.k. krajského komisara p. Birkhakla do Loun na městský úřad povolán. Při této komisi se s jmenovaným výborem zavedl protokol, že se uvoluje obce Dobroměřice za společnou pastvu se skopovým dobytkem na Červeném vrchu každoročně 10 zl zak. čísla do Lounského důchodu zapravovati s následujícími podmínkami:

1.) že se bude tato peněžitá částka z ob. kasy D. zapravovati;

2.) jen v ten čas, dokud Červený vrch v tom způsobu, jako nyní, t.j. celý drnem porostlý zůstane. Ke tohoto ujednání byl protokol od výboru obce D. podepsán. Dále ujednalo se, že oněch 10 zl teprve koncem prosince 1861 jakožto první řečená roční dávka zapraviti a má napotom dle nad. uvedených podmínek vždy koncem prosince každého roku odváděti.

(Zde se zdá, že obec byla tímto ujednáním připravena o ob. pastviště, které bývalo určitě v spol. užívání s vrchností, tj. městem - či lépe dvorem. Co se vlastně stalo, zůstalo utajeno, není známo. Obec či výbor nemál k takovému ujednání přistoupiti a zadávali cenné právo, byla tím poškozena, či vlastně všichni zájemníci. Kde obce neustoupily, došlo k příznivějšímu vyřešení, buď se občina rozdělila na dva díly anebo si vymohla náhradu jinde. Možná, že se tak stalo, ale kde, tam se už neví. Možná, že byl odškodněn některý vlivný činitel v obci, aby nepřekážel v ujednání; možná, že povolena pastva na lukách, což ale bylo také nepochybně starým právem Dobroměřických, anebo popuštěn obci nějaký panský díl luk neb pole. V té době byla pastvina na vrchu jistě rozsáhlejší. Již tenkrát se všelijaké záležitosti řešily „podfukem", jak my nyní říkáme. Stalo se, a co jest pravda o té věci?)

„ Dle nařízení místodržitelství bylo nařízeno", že mají v každé obci

vykonaki volby obecních starších a náhradníků, pročež také volba 14/2 1861 předevzata a následující byli vyvoleni :

(Dobroměřice a Něčichy byly od doby Josefinského katastru spojeny pod jednou rychtou v Dobroměřicích ; volily tedy bylo spoj. obce společný výbor. Představený zůstával vždy zde, jeden radní, obyčejně ten první „úřadoval" v Něčichách, což trvalo až do r.)

První obecní volby :

Bernard Hruška, představený z Dobroměřic
Václav Urban, I radní " "
Karel Šešina ?, výbor " "
Václav Aulický, " " "
Fr. Stanislav , " " "
Jos. Průša , náhradník " "
Jos. Marek č. 30 , " " "
Jan Schrek , radní z Něčich
Mat. Reichart , výbor " "
Mat. Fleišr , " " "
Mat. Platil , " " "
Václ. Heller , náhradník " "
Jos. Gráf , " z Dobroměřic

Počasí: 3/4 sbrhla se náramná bouře s hromobitím strašlivým, na mnoha místech blesk zapálil v Litolibech, Chlumčanech, v Černčicích a brzo zas sníh a zima. Bylo mnoho myší, za 100 myší 10 kr ; chmel o sv. Janu Křtiteli byl ještě na zemi a teprv se počal, ale prodo přece byl pak pěkný. Stál 50, 90, 50 zl, pšenice 7·50, ž. 7, ječ. 6·30

T.r. zaváděny přikázky, puv. přídatky

1858 T.r. počaly se síti ligrusy; stavěla se fabrika na cukr v Chlumčanech, zaváděno pěstování řepy cukrovky; zavedeny nové peníze čísla rakouského: nové = nové krejcary, desetníky, nové dvacetníky (staré stř. dvacetníky počítány za 35 nových krejcarů, ale měly mnohem větší cenu, když platily. S dvacetníkem mohl mladenec jíti dobře k muzice; se starým dvacetníkem smělo se do hostince, pojísti, popíti a ještě něco dostal nazpět), zlatovky, čtvrtzlatníky.

Rok byl suchý, chmel zčernal, nebyl skoro žádný, obilí skrovně sypalo. Ceny: pš. 12·30, ž. 8·30, ječ. 7. Ch. 150-190 zl.

1859. Rok větrný, vál hlínu s polí, zvrhal fůry, obilí odnášel. Ceny: pš. 5, ž. 5, ječ. 3 Ch. 147. T.r. vypuštěn za vrchem velký zvlnák

1860 T.r. byl chladný, málo ovoce i chmele, ten přišel ze 300 na 40 zlatých. Obilí: Pš. 6, ž. 4, ječ. 3½ zl.

1861 T.r. byl prostředně úrodný, ovoce se dobře podařilo. Chmel stál 150 zl T.r. císařským patentem jsme dostali ústavu neb konstituci

1862. T.r. byl úrodný, náramná úroda švestek. Ceny 6, 5, 3, chmel 40-120 zl. T.r. po Novém roce napadlo mnoho sněhu a silně mrzlo až do konce ledna. Dne 1. února nahle nastala obleva a teplý vítr, sníh velmi rychle sešel, voda velmi rychle stoupala, že již druhý den zaplavila luka, led se lámal na řece. K večeru

již se přihrnula zhoubná povodeň, led si razil cestu rovnou skrze zahrady, lámal stromoví, rval, co stálo v cestě. V noci pak nastaly hrůzné chvíle v obcích, které jsou níže položeny. Voda zaplavila silnici k Lounům a valí se skoro plnými oblouky pod mosty. V Počedělicích o 11 hod. v noci za pusté tmy voda se přelila přes hliněnou hráz, led se vrhá na náves, hráz se prolomila, spousta vody, vln, ledu řítí se proti lidským obydlím. Lidé se zachruňují na půdy, volají o pomoc, křičí v ouzkosti. Nějaký mládenec odvažuje se na lodce do hučícího živlu, zachraňuje, vyváží lidi, a v zápětí voda boří příbytky, chlévy, odnáší nábytek, nařadí, peřiny, utopený dobytek. Ráno leží 8 hosp. stavení v troskách, pobořenými vraty proudí na dvory. — Podobně jinde, na Kystře, v Radonicích a j.

V létě zase veliké sucho, horko, neprší, voda v potocích, řekách vysýchá, ani na řekách se nemůže mleti.

1863 t. r. byl vesměs suchý, též přišel mráz na žita, když kvetla, ale jiné obilí se povedlo; chmel zčernal, píce málo. Ceny: pš. 7. ž 4. j. 2·60. Ch. 130–100 zl. S novými penězi veliké zmatky.

1864. T. r. přestal vrchnostenský patronát nad školami. Ceny: pš. 4·50, ž. 3·50, ječ. 2·50, Ch. 110–160 zl.

1865 T. r. byl velmi špatný a veliká neúroda, zima dlouhá, sněhu mnoho až i v dubnu, jaro studené a léto suché. Traviny, píce velmi málo a obilí ještě méně.

Ovoce zvadlo, chmel spadal, všeho málo, prodával se dobytek a mimo to u něho chromovka. Žito sypalo jen 1¼, pš. a ječ. též. Chmel platil 180-158-170 zl. Brambory místem pražádné a ty ještě jako oříšky a velmi nedobré. Ale drahota nebylo: žito 4-5 zl, pš. 6½ zl, ječ. 3½. Bylo velmi málo peněz, velká chudoba, žádná práce celou zimu.

1866 „Docela žádná zima, jen tak sršelo. Na jméno Ježíš bylo zrovna jako z jara. Tak ta krásná povětrnost trvala skoro celou zimu, že lidé orali v masopustě a ozimně obilí síli. Až 14. února byl tuhý mráz na popeleční středu, a hned na to ve čtvrtek zase bylo zrovna jako v máji; v neděli začalo pršeti, pak sníh, ale nezůstal ležeti. Osení celou zimu rostlo a zelenalo se, že žádný nepamatoval tak urostlé. T. r. byla velká nouze o peníze a práci". (Tento odstavec a následující ze zápisků mého otce, a co napsal dále, je ještě zajímavým úkazatelem a pohledem do mysli venkovského člověka a na jeho tehdejší názor světový, tedy obecné mínění)

„Tento rok vyzradilo se, že již po 20 roků úředníci stříbrných dolů příbramských stříbro odebírali a se židami umluvení byli a židáci stříbro prodávali do Saska, Pruska a jinam do cizích zemí zaváželi, až konečně na hranicích chycen byl jeden žid z Prahy, který ho měl 150 liber vyzího. Když to přišlo ven, někteří židáci se podřezali na krkach, jeden se utopil a všichni židáci měli z toho posměch, že kradli stříbro. Jináč jim neříkali než „čibro", když měli říci žid. Pokřikovali na ně „čibro kuličky dost". Židi na to měli zlost, žalovali na místodržitelství a vymohli si u vlády, že se stalo „stanné právo" v Čechách. Rozhlásilo se, kdo by nějaké bouření, loupež neb zhářství na židech spáchal, že ve 24 hodinách bude viset bez vyšetřování.

Jest to bída a metla na Čechy. Byla píseň složená a na konci bylo vždy: do Berounky žbluňk."

„1866 byla řeč o vojně, vojsko mašírovalo na saské hranice. Ten rok šlo na práci mnoho lidu, zvláště zedníků do Saska, kde bylo mnoho práce pro ně. Rakousko vedlo válku se Sardinií, vojsko z Čech tam mašírovalo, dne 24/4 byla s ním první bitva. T. r. opravovala se pevnost Terezín, Josefov, Král. Hradec. Šlo tisíce lidí od nás na práci do Terezína, neb výšili šance navážkou. Náramná příprava k vojně. Rak. císař má armádu 1 milion řadového a skoro 80.000 reservníků a pak i národy se zvedaly proti Prušákům. Původa celé vojny byl pruský ministr Bismark. Prušáci ho chtěli zavraždit a jistý študent dal na něj 5 ran z takové pistole, která pět ran dala. Byl jen málo poraněn, poněvadž měl hedbávnou košili a kulka se odrazila.

Máj byl tak chladný a šly tuze silné mrazy, dne 19. a 23 máje byl takový mráz, že žito, ovoce pomrzlo, žito o Božím Těle vyhlíželo jako ke konci července, ale jen po dolíkách. I brambory pomrzly. Ale hůře se stalo 13. června na sv. Antonína, náramně potlouklo, nejvíce pšenice a ječmeny, že bylo zrovna strniště holé. Chmele přetlučené, ani lupínku na něm nebylo. Švestky ztlučené. Všecko se tak krásně ukazovalo, všecko překrásně stálo a za nedlouho asi 1/4 hodiny bylo všecko zničeno. Pomoz nám Bůh všemohoucí pán, ach, ach, ach! Brambory pomrzly, že nebylo vidět nejmenší památky po nich. Obilí schnulo a nebylo z toho pranic, škoda náramná, z 11 mandelů žita namlátil 1½ strychu, z 12 mand. pšenice 2½ věrtele, z 9 ječmena 3¼ strychu. Chmel neměl ani hlávku, brambory všecky pohnily.

Dne 16. června byla první bitva s Prušákem, dle novin padlo Prušáků na 600 a museli ustupovat zpátky. Dne 17./6. přišlo první saské vojsko do

Loun. Měli jich hospodářové po vesnicích 60 až 120 mužů, i v domkách 3–5 mužů. 17/6 byl vydán manifest ke všem národům od zeměpána Fr. Jos. I. Dne 22/6 bylo nařízeno, aby se všady školy ukončily, aby se špitály zřizovaly, aby školní děti plátno cupovaly na rány vojínů. Dne 22/6 bylo náramnou střelbu z kanonů slyšet. Dne 27./6. veliká bitva u Náchoda a Skalice, největší u Podolí. Padlo všech dost i Prusů. Tato bitva trvala do 30/6. 27/6 vyhráli Rakušané, 28/6 s velikou ztrátou prohráli a bojiště opanovali Prušáci. Dne 4./7 na den sv. Prokopa přitáhli Prušáci až k samé Praze, Rakušanům se vede pořáde zle, že tu měli malou sílu, kdežto nepřátel bylo 5krát více. Několikrát se stal poprask: Prušáci jdou za Teplicí atd. Bylo to hlomozu náramného. Dne 6/7 celou noc odjížděli fůra za fůrou do Podlesí do vesnic, nejvíce páni a žídáci ujížděli. Byla to pomatenost náramná mezi lidem, že toho žádný nepamatuje. Rakousko velice prohrálo pro zradu generálů, kteří se, jak se praví, všichni spikli.

Největší porážka Rakušanů byla dne 3 července u Král. Hradce. Dle zprávy padlo prý 80 tisíc rakouských, 14 tisíc přišlo do zajetí do Pruska, poraněných hrůza, nejvíce do nohou a rukou, i v Labi se jich 4000 utopilo, ztratilo ten den 128 kanónů.

Dne 6. července se dostali Prušáci do Prahy. Obsadili Teplici a jiná města, kde se jim protivili, tu jich hrůza civilních zajali, města a vesnice zorbovali a vydrancovali. Dne 15. července přišli Prušáci do Loun v 8 hod. ráno. Žádali náramnou železnou kontribuci a pak bzděli zde, až všecko vyžrali a ve vsích, náramně si poroučeli. Každý voják měl ráno dostati kaffé, okolo 10 hod. chleba a máslo, v poledne 1 libru masa a rejži nebo hrách, brambory, čočku anebo „knedle" a holbu piva. Večer zase holbu

piva a maso, oficíři dobrou zdravou a flaši vína. Každý muš dva loty tabáku anebo 6 cikar. To bylo hrůza, jak českou zem vytrávili. Rozptýlili se ve 14 dnech až do jižních Čech. Každý se třásl před Prušákama. A Rak. se tomu jen dívalo; dokud byl pokoj, to vydírali náramné přirážky a lid jen týrali, ale jak válka začala, tu se císař o Čechy nic nestaral. Dne 16/7 táhlo po silnici ku Praze 16 tisíc Prušáků, po vesnicích jich měli v chalupách až 50, sedláci až 100. To chce něco být masa, mouky, piva. V pivovaře si vyvalili sudy, žrali a chlastali, strach před nimi, a zrovna ten rok taková bída mezi lidmi, dobývali všecko nocí. K vsi se utáborili i s kanony. Bože, bože, pomoz nám o této bídě. Viditelné jest, že je to trest a metla na Čechy pro náramnou pejchu, hrdost a nespravedlnost, která se v této léta dělá. Od r. 1848 se sedlákům velmi dobře vedlo a nadělali dost a dost každý dluhy a ty léta 1865 - byl úrodný, 1866 zase špatný, potlučeno a zase ta strašlivá válka. Bylo jich jako černý mrak a jako kobylek. Bože, odvrať zlé od nás!

Dne 15 července pobrali koně na polích a museli s nimi. V Postoloprtech pobrali kupcům kafé, vejži, cukr a j. zboží. Pánům vzali 200 a židům 795 měr ovsa a asi 50 věder piva, 4 panské voly a 4 koně. Leneščickému židu pobrali co mohli a na 8 vozů to naložili. Bylo úterý a ve středu až na večer pokoj, 17. července zase přijížděli s koňmi a voly, které na cestě pobrali a do prázdných vozů zapřahali.

Dne 26./7 táhli Prušáci z Prahy domů. Byl už pokoj. Šli přes Louny k Teplici a na Chomútov. Byl veliký nedostatek soli, tabáku; mnoho žebráků se potulovalo. Lidé odháněli dobytek do Černodol, aby jej zachránili od přípřeže.

S Prušáky dostavil se trpký host - cholera, na kterou mnoho vojáků umřelo. Pak řádila nejvíce v Kozově, ve Křtěně; v první vsi zemřelo 56 lidí,

v Lounech 195 lidí, nejvíce chudých. Žádný bohatý neumřel. U koho byla rychlá pomoc, ten se zase pozdravil, dobrý prostředek byl česnek, silná černá káva a pak do kávy rozstrouhat pečetní červený vosk. Pravilo se, že kudy Prusové táhli, že koleru s sebou přinesli. Nejvíce se mělo za to, že páni, lékaři a kněži do luftu pouštěli, do vod házeli, a tedy veliká rozhořčenost mezi lidem proti nim byla. Dne 27. září to jaksi ulevilo skoro všady, nebo se strhl naramný vítr a odnesl zlé povětří.

1867 20/3 byla nová volba poslanců zem. sněmu. V t. r. větry, zima 26/5 mráz, časté bouřky. Jinak úroda hezká. Ceny: pš. 10., ž. 8., ječ. 5, Ch. 130 zl. T. r. začínalo se svítit petrolejem, místo olejem. Na kratší posvícení do sklepa, síně a pod. užívalo se ještě dále draček ze smolného dřeva. Podlešáci rozváželi a roznášeli louče na prodej do kraje a na výměnu za mouku, brambory, neboť v některých tamních vesnicích bývala nesmírná bída mezi chudým lidem. Ale i v kraji bývaly některé obce příslovečně ubohé. Po mokrém roce nic se neurodilo, protože se špatně oralo, pole byla samý plevel, pejřavka, mateřílíčko, (= podběl), houštiny ostružiní, nemohlo se hnojiti, úhořilo se, baráky otrhané, nizounké, vše nuzné; živobytí žebrácké. Novoty se těžce ujímaly (brambory, picní rostliny); obrat veliký nastal pěstováním řepy, používáním ruchadla, secích a mlát. strojů a umělých hnojiv. Vesnice, jako Chožov, Třtěno, Vorasice, Něčichy, Domoušice, Senkov a j. byly stále ubohé, ať bylo sucho nebo mokro. Obce, kde byla hojnost luk a pastev byly na tom lépe, ba těšily se jistému blahobytu při kvetoucím chovu dobytka (Z Lenešic neber ženu, z Obory krávu - obě mlsné; Senkov, Kocanda, Brodec - chleba konec). Sídlem hosp. pokroku a vzorem pol. hosp. byly ovšem panské dvory. Při dvorech zaměstnáno bývalo nemálo lidu a dělníků i dělnic na denní plat. Velkostatek

platil bídně, ale ruka páně otevřena, dříve snesl mnoho. Před 35 roky platilo se v Peruci denně 25 krejcarů ženě = 5-6 Kč; bylo to málo, ale práce byla po celý rok. Mlátička ruční 4 r. stála 100 zl.

1868 byl velmi suchý, skoro celé této jak náleží nenamoklo, proto též veliký sklizeň jsme neměli. Už 8. března přišla veliká bouřka, 11/4. na Boží hod napadlo 3/4 lokte sněhu a hned sešel, a byla velká voda. Ve žních byla taková parna, že se vázalo obilí v noci. Chmel se kazil a muselo se s ním pospíchat dolů. Platilo se od věrtele 10 kr a dali jíst. Platil hned 70 zl a za 14 dní 105, ale spadl zase na 80. Chmele bylo dost. Obilí platilo: pš. 9½, ž. 8, ječ. 5, brambory 3:50 Ovoce bylo dost. Na sv. Ducha uhodil hrom na věž v Lounech, hořela tam, ale ulili to zvlášť.

T. r. jsme dostali nové liberální ministerstvo německé, bylo nám dáno právo spolčovací jako v Anglicku. Byly schůze lidu, první na Pravdě z okol. okresů; naposled tábor nebyl povolen a mnozí občané byli k soudu potahováni a potrestáni. Dne 16./5 byla v Praze velkolepá slavnost, při které položen základní kámen k Národnímu divadlu.

1869 Bylo počasí bouřlivé, větry nadělaly v lesích velké škody. 7/5 krupobití a ohromný příval, 8/5 druhá bouře. Staví se cukrovar v Lounech.
Ch. zčernal, platil 160 zl, ale bylo to málo – 200 zl.

1870 Byl prostřední, žně špatné. Ch. platil 100, pak 50 až 20 zl. Zavedeny nové zákony školské. Vymřičovala se zde železná dráha. 10/6 bouře a kroupy od

Zemích až na Bílinu. T. r. vedena válka mezi Němcem a Francouzskem

1871 1/5 počala se stavěti dráha Pražsko-duchcovská. Ten rok byl úrodný, všecko se hezky podařilo i platilo. Pš. 9, ž. 650, ječ. 5·50 zl; chmele prostředně a platil 115 zl; veliký příval, že by se byl Rakovník vytopil. Počalo se vesměs prodávati na nové míry a váhy metrické; t. r. 14/8 povolena u nás v Dobroměřicích druhá hospoda v č 4. u Zelenků.

T. č. měl čeledín služby ročně 50-60 zl, děvečka 40-50, nádeník 1 zl, zedník 1·50-2 zl, tisíc cihel za 20-22 zl; platilo se od poschání střechu žita 2 zl, melrák uklí stál 20 kr.

1872 T. r. zřízena kontrib. kasa obilní; ve Vídni světová výstava a po ní veliký krach. Žně byly vydatné, začaly žací stroje; chmel platil 130-150 zl.

T. r. ten den před sv. Trojicí 13/7 přišla náramná bouře s hrozným lijavcem široko daleko, zvláště pak u Berouna, Rakovníka a Podbořan, kde byla nesmírná průtrž mračen. Byla veliká povodeň na řekách a potocích, která strhala všecko, co jí stálo v cestě, rybníky, mlejny, mosty, celá stavení, stromy. Tisíce dobytka se utopilo a sta lidí zahynulo a přišli o všecko. Druhý den na ten svátek brzy ráno přihrnula se na řece kalná voda a úžasně stoupala a vyrazila na luka. Nesla s sebou spoustu chmelních tyčí, brány, prkna, střechy, boudy, almary, nábytek, ploty, celé stromy, utopený dobytek, ovce, krávy, lidi. To všecko z Trdlovanky (zlatého potoku). V Lounech právě stavěn železniční most přes řeku. Velká voda vzala všecko, lešení i s mostem namontovaným. Šťastně to proplulo pod vršovickým dřevěným mostem a zarazilo se v Počedělicích

na kamenné hrázi ve vsi. Tam právě byla slavná poul'. Kdo v čas neutekl, nedostal se ze vsi, kterou voda odevšad obklopila, a na návsi stálo přes 1 m vody. Poutníků byla plná hospoda a nikdo se z ní nedostal, leda na lodce nebo na neckách. Ještě druhý den se nemohlo ze vsi než na voze. Proto přece tancovali veselo a všecko vypili.

1873 Ten r. byl ourodný, všecko se hezky podařilo, ale málo sypalo; chmel se také podařil a platil 120 zl; ovoce nebylo žádné. T. r. se sázela řepa více.

1874 Byl chladný, suchý, neúrodný. Bramborů se sklidilo míň, než se jich sázelo. 16/5 a 12/5 byly takové zimy, že visely se střechy rampouchy. Ovoce bylo málo, chmele málo, ale platil až 180 zl.

1875 Byl zase velmi suchý. Na jaře velká voda trvala 5 neděl. Led se zaraził, voda proudila přes luka. 14/4 byl 15° mráz. 25/5 zasáhlo krupobití náš kraj od Postoloprt až za Kožov. Na Podlesí byl takový vítr, točák, že vytrhával ze země stromy a odnášel pryč až na půl hodiny cesty - ze Solopysk na Ročov. T. r. zemřel 29/6 cís. Ferdinand Dobrotivý v Praze. V Hercegovině vypuklo povstání proti Turku.

1876 zemřel v Praze Fr. Palacký, přední vůdce národa. 30/5 měl pohřeb T. r. chladno, větry, bída o všecko. 19/5 silný mráz. 7/6 veliká bouřka, příval

zaplavil celý rybník.

Ceny: Pš. 10, ž. 8, ječ. 6 zl, chmel ale až 700 zl za 1 q; cukr 60 kr (= 12 Kč), petrolej 48–50 kr (= 10 Kč.)

1877. T. r. vedlo Rusko válku s Tureckem. Byl rok dosti úrodný; ceny pš. 9½, ž. 7·50, ječ. 6·50, čočka 25, chmel 100–90 zl, ovoce hojnost. T. r. vypukl mezi dobytkem mor, vesnice postižené nákazou uzavřeny kordonem vojska, nic se nesmělo prodávat ven.

1878. Povstání v Bosně, Rakousko tam vtrhlo udělat pořádek a zemi obsadilo. Ceny: Pš. 8, ž. 6, ječ. 5·50, chmel 80–90 zl. T. r. stál 90 stržchový statek 28.000 zl v Litolibech, 130 str. v Kozově 21.200 zl.

1879. Velmi úrodný rok, všeho hojně, cena slušná, chmel prostřední a platil 150–130 zl. Slavena stříbrná svatba císařská.

1880. Rok bouřlivý, ale přece úrodný. Nekonečná zima, ovoce málo. Ceny: pš. 10–11, ž. 8, ječ. 5; chmel z počátku 150, pak 130, až 70–80 zl. T. r. pohlouklo na Bílinách. T. r. sčítání lidu.

1881 T. r. mnoho sněhu, veliká závěje; sníh ležel až do půli března, pak přišla náhlá obleva a velmi veliká voda. V létě veliké bouřky, 21/7 v noci padaly

padaly kroupy. Brzy na podzim (padaly kroupy) přišla již zima v září. Ceny: pš. 9·50, ž. 7·50, ječ. 6·50, chmel 80-100 zl. Na dvorech se již orávalo parním pluhem. T.r. zavedeny u soudu pozemkové knihy. 12. srpna shořelo v Praze Národní divadlo. Uspořádány ihned sbírky, které v krátké době vynesly přes 1 milion zl. T.r. stavěn cukrovar v Lenešicích.

1882. T.r. slavena svatba korunního prince Rudolfa s belgic. princeznou Štěpánkou; ve vsi sázeny jub. stromky. T.r. koupena dvoukolá stříkačka pro obec za 460 zl. V květnu veliké přívaly a bouře. Proto přece hojná úroda, ale ve žních se špatně sklízelo. Ceny 10. ž. 8, ječ 6 zl. Chmel 360-500 zl.

1883. Bylo nestálé, střídavé počasí. Ceny: pš. 10, ž. 8., j. 8, chmel 250-360 zl. Dne 4. května o 1 hod. odpol. uhodil hrom do ovčína panského, který do večera shořel a s ním 123 ovcí se udusilo a uhořelo. K ohni dostavilo se 8 stříkaček a 4 has. sbory. Ovčín patřil nájemci dvora Abrahámu Munkovi. Zároveň s bouří přišly kroupy, které postihly pole u Nečich, v Trlavě a u Vršovic.
T.r. nastoupil sem 19/3 nový spr. školy Hynek Nejedlý, dřívo ve Třtěně.
T.r. starostou Ant. Urban. † Václ. Aulický z č. 42.

1884 T.r. byla zima měkká; led vůbec nebyl, přivážel se s hor. Jaro teplé, léto bouřlivé, hrom zabil v okolí několik lidí na poli. Ceny: pš. 9, ž. 8, j. 8. řepa laciná, cukrovary dělaly nesnáze s přijímáním řepy. Parcelování živností. Chmel platil 100-110 zl; zříz. v Žatči chmel. tržnice a známkovna. 20/6 zemřel náš oblíbený spisovatel V. Beneš Třebízský. Korec nejlepšího pole Starosta Ant. Urban resignoval. Star. Jan Svítek. 520 zl.

1885. Bylo velmi sucho, za 7 měs. přešlo jen dvakrát; slabounká sklizeň sotva polovič-
ní. V Liščanech hrom zapálil 7/6 dvě panské stodoly. Ceny: pš. 8-7, ž. 8, ječ. 8.
chmel 60 zl — 20 zl.

24/4 zemřel bývalý starosta a rolník z č. 13 Bernard Hruška, zanechav po sobě
nadaci 80 zl, aby z úroků podarování čtyři chudí z Dobroměřic k Vánocům.

1886 Dosti příznivý rok, ceny obstojné: pš. 9, ž. 8, j. 8·25, chmel 120 zl, hrách 9,
čočka 16, brambory 2·60, mléko 6 kr, vejce 2-3 kr, ½ kg masa hov. 30 kr., vepř.
34, sádlo 50, husa 1·50, kuře 35, dříví 3·30, uhlí 36, sůl 12.

T. r. počala se stavěti silnice Kožov-Lenešice - nejdříve k Nečichům. T. r.
konaly se obecní volby. Starostou M. Stanislav z č. 29.

1887. T. r. hojnost sněhu, dost vláhy. Dne 30/5 padaly kroupy a byla průtrž mra-
čen s velikým větrem od 3-4½ odpol a zasáhly směrem od Loun k Raně. Štěstí,
že nejdříve přišly malé kroupy, které všecko přikryly. Pak přišly teprve vel-
ké. Napadlo jich na 20 cm a ještě za týden potom ležely ve stínu a pod oka-
pem a na hnojích. Vymetalá žita zničena zcela, pšenice a ječ. méně, ale proto
sklizeň malá. Řepy a bramborů dosti. Ceny: pš. 10, ž. 7-8, Ch. 120.

T. r. stavěna silnice k Lenešicům.
T. r. † rolník Jan Svítek z č. 24

1888 Ten rok byl dosti příznivý. Ceny: ps. 8½, ž. 8, j. 7·50, chmel 100 zl.

1889 Rok obstojný. Ceny: pš. 11, ž. 10, j. 9, chmel 45–65 zl.
T. r. konány pohnuté volby do sněmu mezi Staro a Mladočechy. V naší skupině zvolen poslancem Václ. Jindřich z Litolib; dříve byl poslancem Fr. Trojan. T. r. podniknuty opravy ve škole, dány nové stropní trámy, rákosový strop, nová podlaha, dlaždění, kolem školy rozšířena zahrádka, nově oplocena, na střechu dán hromosvod.

1890 T. r. byla úroda, všeho hojnost, chmel také platil až 150 zl. Též bylo sčítání lidu. T. r. † zemřel rolník Martin Zelenka z č. 4. 27.

1891. T. r. převládalo vlhké počasí, zkazilo se mnoho píce. Ceny: pš. 12, ž. 10, ječ. 8½, chmel 70 zl. T. r. postaveny v Lounech železniční dílny; pořádána zemská jubil. výstava; nastoupil nový místodržitel hr. Fr. Thun, pán na Řetči a Děčíně. T. r. bylo ve škole 115 dětí odtud a z Nečich. Byla otevřena druhá třída v najmuté místnosti u Zelenků, bývalý sál taneční, který pro rozličné závady musel býti úředně uzavřen, za 70 zl ročních dp. M. Zelenkové. Prvním podučitelem V. Špička z Konětop. Shořel cukrovar v Lounech. T. r. ob. starostou Jan Kochman z č. 25.
Tu počínají řádně vedené protokoly o schůzích obec. výboru, z kt. předchá-
1892. Rok uspokojivý. Ceny, pš. 9, ž. 8·75, ječ. 8·60, chmel 100–50 zl. rejících nejsou na jevě. 8/10 vyhořela stodola v č. 42 u Pulických a z č. 5. T. r. † rolník n. odp. z č. 25 Jos. Kochman.

1893 T. r. dány do kostela nové pěkné varhany. R. byl suchý, nepříznivý, málo

píce, vypukla chromovka u dobytka, až z Uher musela býti přivážena lisovaná sláma, nouze, hosp. tíseň, odepsání daní, nouzové půjčky. Ceny pš. 10·50, žito 9·50, j. 5, chmel 185 zl. T.r. 24/9 začalo se vařiti v Loun. akcijovém cukrovaru poprve. 2/3 v noci vyhořely dvě dřevěné, snopkové stodoly p. Urbana a Pergnera č. 32-33. Bylo založeno. V květnu postav. kříž u kolečka nákladem hosp. z č. 29. Zakoupeno místo pro školu č. 10. za 1300 zl, otevřena ulice „v poustce" a stavěna nová kovárna u silnice zrární; nově postaveno č. 32.

1894 byl mokrý, všeho hojnost se urodilo, ceny nízké. Pš. 8, ž. 7, j. 7½, chmel 45-50 zl. T.r. koupeno místo na novou školu v č. 10 za 1200 zl. Nové, výstavné obydlí č. 29 tehdejším maj. p. M. Stanislavem postaveno.
Pokračováno ve stavbách nových domků v ul. při poustkách.

1895 bylo sucho, ale úr. uspokojící, zvl. přízniv. Vyskytla se od jara ohromná záplava myší-hrabošů. Zasáhla levý břeh Ohře. Myši v podzimu vyšumovaly poslední travičku na mezích, ohryzaly kůru stromků, keřů, rozvrtely meze, břehy, pod nohami se jich hemžilo, žádný prostředek nestačil na zhubení. Za nimi přiletěly houfy sov, ptáků masožravých. Myši byly stále až do podzimu. Pak namokllo, země se napila, přišly mrazy, díry a otvory myší se zacaliby, uzavřely a najednou bylo po vší havěti, zamrzly a zhynuly.
Ceny: pš. 8·50, ž. 7, ječ. 8·50, chmel 80-100 zl. Frol. č. 30 Jos. Marek.
T.r. byla v Praze Národopisná výstava.

Obnovuji krátce blaženou památku nezapomenutelných dob toho velkolepého kulturního podniku našeho svatého národa, jemuž nic po boku postaveno býti nemůže, pokud náš národ byl a jest, bavaní vzrušené chvíle 28. října. Byla to předzvěst a příprava na těžké doby světové války a slavné vzkříšení naší svobody 1918.

Strom života národu vypučí někdy ve květ nikým netušený. Buď, že srdce lidu pocítí náhlou touhu přivinouti se k něčemu, čeho dosud postrádalo, nebo že zajiskří jeho hlavou myšlénka stvořiti v sobě něčo mimořádného: mysl jeho se rozohní, všecka podstata jeho se rozechvěje, a dříve, nežli se kdo nadá, v koruně jeho objeví se květ překvapující krásy. Tak bývá zvláště u národův, kteří v bouřlivém mládí a kypícím rozvoji jsou odkázáni sami na vlastní sílu skoro ve všem.

U našeho národa více než kdekoliv nastoupila svépomoc a občasná dobrovolná organisace k vystihnutí cílův, o jejichž dosažení jinde pečuje stát, a proto zaplane v koruně našeho národa mnohem častěji než u jiných národů květ nadšení a v zapětí květu rodí se čin.

Jsme si ovšem vědomi, že k uskutečnění vypěstění ovoce nestačí pouhé snění v tom luzném okruhu, mezi těmi chalupami ~~chalupami~~, které kolem kostelíku kupily se co kuřata kolem matky – kvočny – v tom kouzelném přítomnosti i minulosti . . . a proto také ve smyslu přání národa zachovati se budoucnosti, zachovati obraz národa s celým tím ruchem a životem, kterýž šuměl a kypěl od prvních dnů až do dneška. T. r. otevřen 3tí hostinec Fr. Kosa.
Obecní volby: starostou Jan Kochman.

1896 T. r. proměněno podučitelské místo při zdejší v učitelské a dosazen se z příčin služebních Boh. Lůžek, dosud poduč. v Kožově od 1./8, pisatel této pamětní knihy. Obilní ceny: pš. 9., ž. 7-8, j. 8-9. Ch. 50-70 zl.

V obci postaveno telefonní vedení do Lenešic; dána pumpa ke studánce pod kostelem. Výkup pozemků při silnici Lenešice-Kožov.

1897 Při příležitosti udělování svát. biřmování navštívil zdejší kostel a školy litoměřický biskup Emanuel Jan 6/5. T. r. konala se komise o vyškolení Nečich

a zřízení samostatné školy tamtéž, čehož také docíleno. Stálá posádka vojenská přeložena z Louň pryč, proto býv. vojenské cvičiště (tzv jízdárna) zrušeno a pronajato za pole. Je to panské pole za nyn. školou směrem k Leneš. cukrovaru, asi 25 strychů výměry. K památce jub. 50 let panování vysázeny 28. 29. 30. stromy, akáty, při pořadí domů od kostela k č. 72, pak lípa uč. 10 a javor na dvoře č. 8. Pořízen regul. plán obce. Upraveno a zabezpečeno vření v ob. domku.

Ceny: pš. 11, ž. 9, ječ. 8. Chmel 55-70 zl.

1898 Opravena důkladně hráz „brodíku". Rok byl slibný, na jaře velmi mokrý. Všecko bylo podmočeno spodními vodami, všude prýštily prameny. Ke konci dubna a na zač. května sesouvaly se zbahněné stráně, svahy, úbočí vrchů. Celé úbočí Hobříku na straně k Raně se odtrhlo od jádra vrchu. Spousta mastnice, balvanů sešinula se po spodní, kluzké vrstvě do úpatí a pochovala pod sesutinami staré stromy a vytrhala mladší. Podobné spousty i na jiných místech; zvláště pak ve vsi Klapém pod Hanžlbuckem rozvrácena tím část vsi pod horou. Zničená část obce nově vystavěna na bezpečném místě opodál. T. r. uškodilo na obilí krupobití. Ceny: pš. 9-10, ž. 8-8·50, j. 8-9. Chmel 80-140 zl.

T. r. stavěna tov. na mazadla, tuky bratří Šusterů při sil. k Cnešické stanici. Jednáno o stavbě nové školy a úsilí Něčich o odškolení.

1899 byla zima bez sněhu a ledu. V Lounech otevřena městská reálka, před rokem škola hospodyňská. T. r. zemřel v Libolibech poslanec Václ. Jindřich.

Ceny: pš. 9-10, ž. 8, j. 8; chmel 45-60.

Něčichy dosáhly samost. školy. Zastav. přenes. působnosti obcí - vybírání daní.

Volby obecní: starostou Mat. Stanislav z č. 29.

T. r. † býv. rolník z č. 33. Václav Urban.

1900 Tímto rokem zavedena stříbrná měna; základním platidlem jest stříbrna Koruna = K; zavedeny haléře = h, dvouhaléře, deseti-dvacetihaléře bronzové, deseti-dvaceti K, 100 K, 500, 1000 K. Ale v oběhu zůstaly po jistou dobu i stříbrné staré zlatníky. K tomu zlaté desetikoruny a 20koruny, kteréž byly velmi oblíbeny. T. r. počalo se jednati o parcelaci pozemku při silnici od č. 33. p. Urbana u cukrovaru lenešického.

1901 T. r. byla tuhá, krutá zima i plískanice, na severu v uhelné pánvi stávky havířů v nejhorší době. Nastal nedostatek paliva. Odtud se jezdilo pro uhlí do dolů blíž Postoloprt a přiváženo toto skoro bezcenné uhlí, které v kamnech nechtělo hořeti a spíše jen doutnalo. Úroda slušná. Ceny: pš. 9, ž. 8·50, j. 7·70, chmel 120 K za 50 kg. T. r. zavedeni obvod. lékaři. tímto rokem počíná se dvacáté století, ač o to vedeny zábavné spory, zdali 20 st. počíná tímto rokem nebo už r. 1900.
T. r. † býv. rolník z č. 39. Frant. Stanislav.

1902 Na jaře prudké vichřice odnášejí s polí hlínu a dělají z ní silné návěje na cestách, v úvozech, strouhách. Žně hojné, co do kvantity i co do kvality obilné. Cena: pš. 16·50, ž. 15, j. 14·70, chmel 120-160 K. Dobroměřice přiděleny k lékař. obvodu do Kožova. T. r. † rol. č. 23. V. Svoboda, paní z č. 42 Anna Oulická a vzal si život rol. z č. 39. Ad. Stanislav.

1903 T. r. 12/9 vyhořela v noci stodola č. 30. 12/7 přede žněmi krupobití. Vzškerá úroda zničena skoro úplně. Skoro všichni pojištěni, což bylo veliké štěstí. Chmel zničen mšicí. Ceny: pš. 18, ž. 14, j. 14·50, chmel 350-390 K.
T. r. zemřel Dr. Fr. L. Riegr. Při dvor. revoluci v Srbsku zavražděn král

Alexandr a královna Draga. Též t.r. zničeno zemětřesením město Saint Pelé, při čemž výbuchem sopky zahynulo asi 35 tisíc lidí.

1904 zima mírná, též vzrůstné jaro, teplé letní deště do Bož. Těla, pak sucho až do září. Ceny: pš. 22-23, ž. 16.17, j. 17-19, chmel 480-500 K; něco zase nemělo skorem žádnou cenu, podsvinče stálo 2 K!

T. r. počala se stavěti do Podlesí a k Rakovníku dráha a 24/9 jízda zahájena. Též jednáno o nové místo pro školu v místě starého ovčína při jízdárně.

1905. Opravován „brodík". V kraji úroda dobrá; dne 5/8 veliké krupobití u Líštan, Smolnice. Padaly kusy ledu, které otloukly větve se stromů. Sem zasáhla jen bouřka. Ceny: pš. 22, ž. 14, j. 15-16, chmel 100-200 K.
Zemský maršálek kníže Jiří Lobkovic jmenován čestným občanem Dobroměřic.

1906 Stavěn nový hřbitov na obecníkách, poněvadž starý už byl do nemožnosti přeplněn. Poslední pochována zde manželka písaře 8/5. 1905. Ceny pš. 18-19, ž. 14-15, j. 18, chmel 320-380 K. Obec převzala spol. váhu.

T. r. usilováno dělnictvem o právo volební a zastoupení na sněmech. Zadržováním tohoto lidského práva sebeurčení vznikly veřejné manifestace i demonstrace, někdy až bouřlivé. Také v Lounech demonstrováno bouřlivě, že došlo až demolování zřízení na nádraží a k vybíjení obchodů rozličnými nezodpovědnými živly, jak se obyčejně stává. Demonstrace byly likvidovány povoláním vojska, dragounů z Postoloprt. Došlo ovšem i k surovým násilnostem a pak k potrestání viníků. T. r. † maj. č. 7. Jos. Altman a Albina Lužková, manž. písaře této kron., matka pěti drobounkých dětí.

1907 T.r. restaurován zdejší kostel přesně ve starém slohu, zvláště presbyteř, předsíň-
ka a východní renaisanční štít. To bylo sešlé, nahrazeno novým. Okna v jižní
stěně lodi dostala původní podobu gotickou, v severní zachována okna poloku-
hová, která také nebyla původní. Kostel i věž podchycena novou podezdívkou,
na vrcholy štítů lodi dány řecké kříže. Při restauraci shledáno, že jest silná
zdivo budováno z lámaného kamene nedbale vrstveného, v rozích a hrádec-
ké opuky. Tohoto materiálu použito k stavbě nejstarších románských kostelů
v našem okolí v Lenešicích a v Libčevsi, tedy před r. 1200. Ale tam používáno
k vrstvení pravidelných kvádříků. Soudím, že náš kostel pochází z doby po roce
1200. Nic zvláštního shledáno nebylo. Odkryta pouze část fresek a obnovena, tj
kontrovována. Kostel býval vyšší a jest s podivem, že okna bylo založena tak
nízko, což u rom. kostelů nebylo obvyklé. Právě tou dobou byl jsem přesazen na
školu do Domoušic a tak jsem pozbyl osobního názoru v podrobnostech. Také
jest veliká škoda, že malby v kněžišti nebyly nějak odkryty a zachovány,
abychom poznali podobu Husovu, jak si ho Husité představovali v 2 polovině
XV. stol., byl-li bezvousý neb s tradičním plnovousem – byl-li tam opravdu
Mistr J. Hus zvěčněn, jak se uchovalo v paměti starců. ——

Ke konci července ve zních přišlo hrozné krupobití. Padaly vrcovna kusy le-
du, pobily na polích zvěř, husy, zranily krvavě lidi, přetloukly i rámy
v oknech.

1908 Úroda prostřední. Ceny: pš. 18-20, ž. 16-17, ječ. 16-17, řepa 70-80 q po
strychu à 1·80-2·00 K, seno 16-17 K, píce málo.

T.r. zemřel básník Sv. Čech a zemský maršálek hrabě Jiří Lobkovic, čestný
občan zdejší.

T.r. hrůzné zjevy přírodní: hrozné zemětřesení na Sicilii a Kalabrii, mořská vlna pohltila a zaplavila znamenité město Messinu, při čemž zhynulo 100 tisíc obyvatel.

Chmel t.r. sežloutl, místem listí opadalo a zůstaly jen hlávky. Ale proto přece cena jeho byla nízká, kol 80 K, nešel na odbyt, až konečně byl také prodán za 18 K i s cejchou.

O sv. Havle již mráz, že se děti klouzaly na loužičkách, vůbec chladný rok.

T.r. učiněn pokus o získání panské sýpky pro školu.

1909 Rok suchý, studený. Dne 13/9 o ½ 11 dopoledne přišel nevelký déšť se slabou bouřkou. Při té uhodil blesk do stodoly v č. 29 u p. M. Stanislava, která vyhořela. Pak 30/10 o 12 hod. o pol. vyhořela panská stodola ve dvoře. Chmel t.r. napaden byl mšicí, při čísání byl samý hmyz, byl ožraný, zbobkovatěl. Stál 180-200 K. Obec přistupuje za člena meliorač. družstva. Domek a místo v č. 10 zakoupené pro stav. školy rozparcelováno, když získáno místo na ovčíně.

1910. Tento rok byl mokrý, deštivý, na mnoha místech povodně, průtrže mračen. Ceny: pš. 18-20, ž. 16-17, ječ. 16-17; sklizeň pícnin byla slabá, takže se jevil nedostatek krmiva, 1 q se prodával za 6-8 K, později až za 12 K. Následkem hospodářské tísně poklesla cena pozemků na 6-700 K, luk 7-800 K;

t.r. objevila se na obloze dlouho očekávaná kometa Halleyova, která lidu věštila zkázu. Mezi lidem vznikaly nepokoje, nařčkáno na drahotu, byla nespokojenost, roztržky politické.

Vobci započato se stavbou školy, která zadána za 71.084·52 zl staviteli Fr. Záheskému a Fr. Kozlovi z Loun. Po dlouhém dělení a rozličném nedorozumění šťastně získáno místo pro školu tam, kde stával starý ovčín, místo, že krásnějšího

zde není. Stavba rychle pokračovala, že do zimy byla pod střechou.
Chmel l. r. stál 100-145 K. T. r. povol. host. živnost na turist. chatě na Červeném vrchu; opravována studánka pod kostelem. Poraženy staré kaštany při silnici erární proti škole, aby nepřekážely pohledu na školu a ze školy.

1911 Do konce srpna l. r. byla školní budova hotova, nábytkem opatřena. Počátkem září byla pak vysvěcena c. k. okr. šk. inspektorem a děkanem lounským p. Ant. Klejskalem, slavnostně svému účelu odevzdána za přítomnosti velikého počtu hostů a obecenstva. Bližší údaje ve škol. kronice. Hospodářská tíseň, ceny pozemků klesají.
Jaro suché, studené, místem nedostatek vody. Květnové deštíky vzrůst podporovaly, mnoho se zlepšilo, ale pak od 20. května nepršelo až do 8. července, pak zase až teprve 14 září. Jinak vůbec obloha jako jasná báň, horka, vedra den za dnem, všecko uschlo. Brambory po posledním dešti ještě se vzpamatovaly, byly, ale drobounké. Žato chmel se vyznamenal. Počasí mu posloužilo, zůstal čistý a sklizeň slabší než prostřední, ale cena vyvážila množství. Začal se prodávati za 300 K hned při začátku česání, každou téměř hodinu „šel" nahoru až do 470 K a utkvěl na 400-440 K. Dobře se vyprodal. Za chmel se dostalo více peněz, než stála celá chmelnice se vším vždy. Podlesí se rázem zotavilo z hospodářského úpadku a očividné zkázy, ale chmelnic kvapem potom přibývalo sem i v kraji. T. r. postavena zde vila č. 94. proti škole.

T. r. zvolen poslancem za venk. obce Jos. Prošek za str. agrární. Též toho r. sčítání lidu.

Stará škola prodána. Též zemřel poslední zdejší pastýř čili slouha, kostelník, zvoník a ponocný – všecko v jedné osobě, typická osobnost starodávného pastýře, veselý, rozmarný dědánek, měl taky „slaný" jábra, nepohrdnul nikdy tekutým chlebem – Fraut. Geiger, rodák z Domoušic.

1912. T.r. jaro studené, stálé živelní pohromy, žně ukončeny rychle. Chmel měl mnoho hmyzu, opadával, zčernal. Toho r. bylo poprve užito ve chmelnicích u větší míře stříku tabákovou břestí. Muselo se víckrát stříkat, a kdo nelitoval práce a nákladu, ten chmel zachránil. Cena 140–90 K.

Stoupají ceny zboží, potravin: mléko 22 h, maso 1·60–1·70, dříva 52, cukr 1·04, dříví 70 h, mzda dělníka 2·–2·20, zedník denně 4·50–5·– K, tesař 6 K; lékařská návštěva 14 K, byt o dvou místnostech 200 K.

T.r. viděli jsme poprve létati aeroplan u Litolib. Válka mezi Tureckem a Itálií o Tripolis; válka států balkánských s Tureckem končí před branami Carihradu cholerou. V dubnu zkáza obrovské přeplavní lodi „Titanic"; na své první cestě narazila na podmořský ledovec-kru; zahynulo 1661 cestujících. Obrovský výbuch prachárny ve Wölkersdorfu u Vídně. T.r. zemřel básník Jaroslav Vrchlický, rodák lounský.

Letos poprve svěcen dělnický 1. máj

T.r. povolena parcelace pozemku V. Líma na stavební místa 58⅓, 195, 191⅓; dále Ant. Urbanovi po dlouhém jednání pozem. u Lenešic při silnici; povolena stavba nové kovárny. Opravován kostel uvnitř, zazděny dveře ze sakristie na kazatelnu, okna got. místo románských, kůr snížen, věž dostala novou báň. T.r. † paní Krist. Vágnerová z č. 8, paní dobrá a laskavá.

T.r. konány volby do obec. zastupitelstvá ve třech sborech. Zvoleni za 3. sbor Ferd. Popelka, Jan Bělšán, Ant. Novotný, Jos. Kylíšek;
„ 2. „ Mat. Stanislav, H. Nejedlý, Ant. Pergner, Ant. Gall;
„ 1. „ Ad. Aulický, V. Stanislav, V. Kádner, Ant. Lafant.

Starostou volen Ant. Lafant, radními
M. Stanislav, Ant. Gall, Ferd. Popelka.

1913 Obilní úroda pěkná, chmel až 300 K, veškery potřeby podražily až o 70%; nový živočich zavezen do Evropy z Ameriky: krysa pižmová č. ondatra. Byla usazena v Dobříši jen v několika málo parcích, ale asimilovala se hned a již druhý rok objevila se u nás.

Válka balkánská se ukončila vzrůstem slovanských států, téměř úplným vypuzením Turků z Evropy, čímž zkříženy sny a plány národa německého o přímé spojení mezi Hamburkem - Cařihradem - Bagdadem a zálivem Perským. a úmysl naší říše o opanování této linie aspoň na balkánské bráně a Němec-ka po nejbližším spojení s Asijským jihem a východem do týla Anglie. Z toho vznikla málo tajená nálada válečná zejmena proti Srbsku, jež vše-lijak drážděno. U nás dělána nálada, naše menšiny týrány, politická samospráva suspendována, zaváděna úřední němčina tam, kde ještě nebyla. T. r. 4 maj. č. 7. pí Mar. Balounová.

1914 na jaře trvalá zima, léto příznivé, sklizeň obstojná, řepy dost, brambo-rů též, i ovoce. Mezinárodní napětí, u nás pokusy o národní smiřovačky. O tomto roce v místní kronice skrovničký zápis vložený tam až po roce 1919. Zde se tedy musím omeziti na povšechné zprávy. Doplniti tyto místními zjevy, událostmi domácími může býti úkolem těch, kdož zde žili celou válečnou dobu. Litujeme, že se to nestalo současně s událostmi let pohnutých. Nynější recitace po létech nemá již pravé příchuti a tím ani velmi rozlášt-né ceny. Já pak používám zde zápisků dvou kronikářů z nedalekých obcí a tím plním úkol kronikářský úkol aspoň z části.

Kronika r. 1914 psána jest písmem krvavým. Rázem, aniž se kdo toho nadál, octla se Evropa v plamenech. Vyšlehly z jihu, zabouřilo to na východě i západě, obrovský požár rozmáhal se kolkolem, až zasáhl celý svět. Mám napsati kus historie, nad kterou sotva bylo co vážnějšího v dějinách, která změnila mocenské postavení velmocí a předělala mapu světa, dobu plnou strastí a zármutku, kterou jedni přežili nejhroznějším způsobem jako vojáci na bojištích, válečných frontách, v zákopech, ostatní pak, trýbaře doma, žili v ustavičném strachu, bídě, hrůze z následků války.

O tom, co se dělo na bojištích, v této knize psáti nebudu, o tom nás zpravuje podrobně veř. zpravodajství. Uvedu jen to, co jsme prožívali doma, jak se zde žilo, pracovalo, strádalo.

Po válečných úspěších států slovanských na Balkáně r. 1913 dalo se souditi, že Evropa na delší dobu válkou znepokojována nebude, ale stalo se jinak.

Dne 28/6 padly dva výstřely na ulicích Sarajeva a to stalo se záminkou krvavého zakročení na Balkáně, a vhodná doba k prolomení volné cesty mezi Hamburkem a Bagdadem, kterýž cíl sledovala politika Německa intensivně od delší doby. Rak-uhersko bylo rozeštváno politicky a zradami vojenských tajemství, ale je štváno Německem do války. Situace napjatá. Rak. uh. klade Srbsku tak přísné, aby je Srb. nemohlo přijmouti, pokořující, do čehož zasahuje vláda carská ruská, že by nemohla zůstati indifferentní. Když Srbsko odpověď rakousku nepřijalo, opouští vyslanec rak. Srbsko, a neděle 26/7. v den sv. Anny přinesla vyhlášku mobilisace. Ráno před 8 hod. doručen úř. telegramem, že se nařizuje mobilisace 8 a.g. armád. sboru, zvláštní posel přináší velké černožluté plakáty o mobilisaci do 24 hodin všech aktiv. i neaktivních příslušníků vojska, aby každý s sebou vzal potraviny na dva dny. Nastalo chystání, přípravy,

pořádky hospodářské, poručenství, poslední vůle, druhý den smutné loučení doma, na ulicích, na nádraží. Tou dobou už byly ãně v proudu, hospodáři, čeled', dělnictvo schází.

Ohlašují se hosp. důsledky mobilisace, peněžní ústavy jsou obléhány, vyplácejí jen 50 K (–200K), vyhlašuje se moratorium; stále se doufá, že nedojde k nejhoršímu. Obce dostávají rozkaz, aby odvedly koně s náležitě vybavenými vozy.

28/7 v úterý vypovídá Rak-uhersko válku Srbsku a cís. vydává proklamaci válečnou > mým národům <.

Lidé se zásobují potravinami, obchody se vyprázdňují, když 8/8 zastavuje se na drahách doprava civil. osob a zboží, nedostává se rejnena soli.

Zatím 25/7 mobilisuje Rusko, 26/7 Francie a kmed 30 a 31 obě velmoci nařizují všeobecnou mobilisaci. Nyní nastávají hrozivé události:

1/8 vypovídá válku Německo Rusku – Anglie zbrojí;
2/8 obsadilo " neutrální Lucembursk a vtrhlo do Belgie;
3/8 vypovídá " " Francii a Belgii;
4/8 " " Anglie Německu
5/8 " Rak-uh. Rusku, Černé Hoře
6/8 " válku Srbsko Německu; Něm. obsadilo Lutich;

atd, až válka zachvátila celý svět.

U nás v Čechách máme smatené zprávy tendenčně úřední o srážkách v Srbsku; pošta nepravidelná, zboží, uhlí nedochází; nedostatek peněz, zvláště drobných; prodává se jen za hotové, ceny stoupají; nařizují se maximální ceny. Polní krádeže se zmáhají. 19/8 zahájena částečná doprava na dráze. Nedostatek chleba, soli, petroleje, kuřiva. Časopisy vládě nepohodlné se zastavují; 21/8 mobilisace domobrany do 42 roků – Rusové v Haliči u Krakova.

Haličtí uprchlíci a židé v Čechách. Dovoz z cizozemska k nám zastaven. Ceny tou dobou: Pšenice 38 K, brambory 12 K, chmel 70-80 K. Docházejí první výkazy ztrát mrtvých, raněných.

1/9 odvod 24-36 letých. Drahota, zmenšování pekařských, uzenářských výrobků; nastává zištné obchodování čili kšefasování vším možným; k pečení chleba 30% mouky kukuřičné; transporty raněných do zázemí, zřizování lazaretů. Vypsána 1 vál. půjčka 5½%. Persekuce našeho národa; silencium —. Maximální ceny na obilí, vařivo, moaku.

Nové odvody koncem září 20-23 letých;
" " 20/x. —— 24-36 "

19/11 první sníh a mráz. 19/xi. v den narozen. čís. padl Bělehrad. Loyalní projevy a oslavy, mezi národem mizejí plané spory.

Vánoce tesklivé. Husa stojí 3, koroptev 1 K. Už nemáme na Vánoce ani stromečka. T.r. † zemřela Marie-Marjánka Havelkojc, dobrá vypravěčka pohádek. Od ní pochází poh. „o třech vlasech".

1915. Počátkem roku déšť, sníh, bahno, nálada těžká, drahota se zmáhá. Čistá mouka pšeničná a žitná nepřichází do obchodu, pouze smíšená s ječnou, kukuřičnou, zakázáno pálení lihu. Soupisy brambor a obilí v domácnostech. Mince stříbrné zmizely; papírové poukázky místo nich. Když třeba, roztrhne se papírová 2Koruna na půlé i čtvrti.

15/2 odvod od 19 roků. Telata se nesmí porážet bez povolení ob. starosty; 22/3 dobyt od Rusů Přemyšl. 23/5 vypovídá Itálie válku Rakousku. Porážka Rusů v Karpatech, jejich ústup. Zajatí Rusové k nám

na práce a do zajateckých táborů. Srbové prohrávají válku zradou Bulharů, Černá Hora zaprodána.

Počasí nepříznivé, jaře slabé, v dubnu veliké deště, v květnu a červnu parno, mrazy koncem září, v říjnu deště, ovoce dobrá úroda, bramborů též.

Domácí zprávy 1915.

Dosavadní c. k. okres. hejtman Dr. Hruška odchází do pense. Korunovační místodržitel král. Českého odstoupiti musel a nedlouho potom tragicky končí jakožto oběť protičeského, násilného režimu. Šlechtic a kavalír kníže fr. Thun, pán

---

viz r. 1916. T. r. počasí dosti příznivé, ale úroda prostřední, sejpka malá, bramborů málo. Budovy chátrají i nářadí, nikdo nedává nic dělat, pokud nemusí. Zanedbávají se správy cest, silnic, mostů, materiálu železničního pro tíseň hospodářskou a nedostatek potřeb.

Rumunsko vstupuje do války 28/8. Naše přední osobnosti jsou zatýkány.

---

na Peruci. Pravá cena poznává se ve vážných, osudných chvílích – přišel a mnozí ho – nepoznali. A co více bych měl říci –!

V březnu stanovena spotřební kvota; zabavování kůže, kovů, mosazných předmětů, klik, kafémlejnků, moždýřů, čanvrd pro vál. účele. Mrazy, větry, sněhové bouře. Slovo dosud neznámé straší: Aprovisace a její dítě: lístky chlebové pro ty, kteří nemají vlastních zásob 1 porce 35 gramů, čili 175 g na den. Zdravotní stav dosud normální.

Duben: mnoho deštů; 18./4 přiletela kukačka, 10/4 vlaštovky, tedy hodně brzy. Zásob vyživovacích ubývá, masa, mouky; pekaři přestávají péci pečivo. Povinnost domobranecká rozšířena z 42 na 50 roků.

Sbírá se opotřebované prádlo, tkaniny tj. hadry k novému upotřebení na hadrové látky.

Květen: Itálie do války. Maso se smí prodávati jen 5 dní v týdnu, hovězí za 4 K; odvody 21. 22. 23. 25 — 36 letých. Přišli se vystěhovalci Vlaši z bitev. pásma; zažili zde - tj. ženy, děti, stáří mučednickou dobu. Děti jejich chodily do našich škol, v krátkém čase se naučily česky jako kavky. Pobyli si zde až do míru. Pak si děti a domácí lidé vzpomenuli ještě na mne dopisy a jejich ovocem z Trenti-na. Ustaveny vyživovací - aprovisační komise k rozdílení aprov. lístků pro osobu na den 24 dkg mouky čili 1·68 kg týdně, nedostatek, bída, ale dosud aspoň bram-bory; káva už dávno není, nahražuje se pražením žitem. Celý květen, červen nepršelo, obilí chabné 60% normální sklizně, jařiny chudé, píce a ostatní skromné.

Červen: Soupis branců 53 - 50 letých. Aprovis - komise vyvlastňují obilí pro váleční, obilní ústav v Lounech a náhradou za ně dostávají kukuřičnou mouku, se kterou naše hospodyně nedovedou manipulovati - ubohé placky! Mouka stojí (úř. ceny: žitná 52, ječná 46, pšen. 61, kukuřičná 57) Ceny jiné:

Maso hovězí 4·60, vepř. 4·60, slepice 7, králík 8, starý zajíc 10, vejce 16, rýže 1·50, obuv mužská 28-40, boty 60, podrážka 5-6, cukr 96 h, pivo 40 h, kg chleba 2·20 - ale není, kukuřičný 1·40 kg a 80 h, sádlo 7, brambory 17 K. Nádeník denně 2·40 - ale není, ženská 1·60, ale nejsou aneb nejdou, ponevadž většinou dostávají podporu a pak se do práce valně netlačí.
26/6 odvody 18 letých; 25. 27/6 přišly malé vlažičky.

Červenec. Poláci se stěhují domů. 25/7 odvody 43 - 50 letých. Počíná se vysekávati psí maso na severu. Sklizeň obilní zadržena pro vál. obilní ústav. Úroda hub neobyčejná. Chmel stojí 100 K. V podzimu trvalé deště. Není pali-va ve školách. Vánoce za skleslé nálady „Ježíšek" skromný. Dne 12/IX konány

oficielní obžínkové slavnosti pod heslem „Zlatý klas spasí nás". Zvláště okázale slaveny v Hor. Ročově, kde za velikého sběhu lidu a vynikajících stát. hodnostářů, čelnictva připínáno vál. vyznamenání za udatnost či zmužilost jistému občanu z Podlesí; pak průvod se Sokol. hudbou do Kláštěra, kdež znamenitý kazatel měl lozálně a dynasticky vladěné kázání na théma „dávejte císař, což jest císařova" a potom slavnostní církv. zpěv a hudba a pak nemálně slavnostní banket s přípitky obvyklými. Slavnost spíše vyzněla chmurně, jeden na druhého se díval s nedůvěrou, nejistě. V duších žíravé pobouření, lesklé uniformy, strach, bída, hrom aby . .

T.r. pořízen polohopisný a regulační plán obce. Válcována silnice od středu obce k želez. mostu k Nečichům. Na III. válec. půjčku 1500 K.

1916 viz vložku na str. 216, patří sem.

Veřejné práce, podniky spí, ani se nebílí, „šup sem, šup tam, nám už je to všecko jedno" vyslovuje dobrá náladu. 21. ledna nastoupili na vojnu 49-51 letí kromě obec. starostů. Tajné denunciace a osobnosti podezřelých, 21/2 nast. službu vojenskou ročníky 1868 a 1869. Branná povinnost rozšířena do 55 let. 26/1 přehlídka obec. starostů a 1. radních. Maximální ceny stanoveny: hov. maso 4·40, telecí 3·60, vepř. 4·80, slepice 5, vejce 20, husa 40-50 K, cukr 1·04, sůl 36 h, káva 8 K, mouka žit. 48-57 h, pš. 2, uhlí 2·50, petrolej 66, mýdlo čtvrtka 9 K, pivo 56, ale není, protože šenkýřové dostávají vičilý jen příděl a ten jest zmařen, vypit na šup, jak je někde vyslíděn; dětské střevíčky stojí 30-40, větší 70 K; nosí se dřevěná obuv domácí výroby. V masopustě žádné zábavy, v ústerý masop. veliká vánice. Pocituje se už nedostatek bramborů. Soupis bramborů. Na jaře pěkně. Tažný vůl stojí 3680 K, není vepř. masa. Oblek a prádlo na lidech chátrá, obrací se, záplatuje, do dáry v záplatě se dává jiná záplata. Kousek solidního provázku je vzácná rarita, kůže starého krámpu, kousek nitě

neb řeminku, stará punčocha, všecko potřebná věc, ba nezbytná. V květnu zjišťován osev, při čemž ovšem užíváno rozličných praktik. Ještě jednou odvody 18-50 letých. Chléb kukuřičný, 20 dkg mouky na osobu, - středa a pátek bez tuků; pivo se vaří z cukru, syrobu a j. náhražek nezdravých; chmel stojí 80 K. Nedostatek pracovních sil ve žních; vojáci a Rusové na práci, zvlášť do dvorů, do cukrovarů. Bramborů sklizena jen 1/3 norm. sklizně; obuv už stojí 90-120 K, 1m bavlněné látky 20 K; sukna podřadného 100 K, cukr 1·20, pivo 1, mléko 48, vejce 48 h.

1/11 zemřel (!) kníže Thun a 21/11 císař Frant. Josef. Jeho nástupcem Karel Frant. Josef, krátce Karel I a poslední

Na IV. vál. půjčku 2400 K; na V. 5000 K.

1917 počátkem l. r. od 17/I velká zima a mrazy až 25-28° po 5 týdnů, pak 8 a 9. března vánice, na Bílou sobotu opět sněhová vánice. Síti se počalo až v půli dubna, květen deštivý a pak nepršelo až teprve 9. srpna. Podzim krásný až do 5. prosince. Úroda slabá, ovoce žádné. Ouhlí bída. T. r. prováděny tvrdé rekvisice jako r. 1916 a to po pětkrát. Muselo se odvésti předepsané množství obilí, brambor. Na lístky chlebové 1/4 kg týdně. Samozásobitelé mohli mleti obilí na mlecí průkaz jen v předepsaném množství v určitém mlýně, předpisy obcházeny, švindlovalo se; mlýny bohatly. Převádění dobytka nebylo dovoleno, rekvirován, povinné množství tuků muselo se odvádětí. V l. r. stojí kráva již 2-3000 K, vepř metrákový 1000 K; v l. r. znova odvody do 24 let, 18 letých, 25-45 letých. Nařízeny úř. rekvisice a prováděny za assistence vlád. komisaře, četnictva, vojáků, pátrání po zatajených zásobách, pro samozásobitele ponechávána 2100 g na týden; bezmasé dny

v pondělí, ve středu, v pátek; na Velký pátek a hned v sobotu velmi sněžilo. V r. nastala v Rusku revoluce, podlomena síla této velmoci, Německo vede krutou ponorkovou válku na moři, Amerika vstupuje do války. 8/4 zavádí se nový název pro naši říši: Rakousko a země svaté koruny uherské. V aprovisaci už jen ječná mouka, lepší druhy se bezohledně vyvážíš do Německa. Není kůže, není petroleje, svítí se karbidem, místo cukru sacharin, oblek obyčejný stojí už 300 K, který se před válkou způsobil za 30-40 K; mnoho lidí se vláčí po žebrotě. Šťastný ten, kdo může chovat aspoň kozy. Mizivý počet porodů.

2/6 domobranecká prohlídka 46-50. Jsem také odveden.

Sklizeň jíž slabá na všem, pole vyčerpana, setba špatně vešla, sucho; bochník chleba stojí 10 K, vejce 80 h, mouka 6 K, 1/4 kg mýdla 5 K, 1l piva 1·60; sklizeno 40-50% normální sklizně; brambory již 100 K.

V tomto roce bídy, zármutku národ povzbuzen manifestem čes. spisovatelů k vytrvalosti. Byla udělena amnestie 18.000 slovanským polit. podezřelým provinilcům.

Na VI. vál. půjčku 2.400 K; na VII. 3000 K; projeven souhlas s dubnovým národním projevem českých spisovatelů.

V r. 4. stařická - 96 letá výminkářka z č. 29. Mar. Stanislavová.

1918 Válčí se dále na frontě francouzské, italské, balkánské. Německo rabuje vše, co má trochu ceny v Rusku, Rumunsku, Rakousku v Benátsku. Itálie navzdor své přesile jde od neúspěchu k neúspěchu, ve Francii dochází k rozhodnému zápasu, v němž už patrna převaha spojenců, ochablost Německa, na Balkáně neklid a malátnost Bulharů, kdež konečně jejich obranná linie se shroutí a úplně ztroskotá, Srbové rychle postupují a zabírají opět svou vlast i Bělehrad a hrozí vpádem do Uher. Tyto události působí na rak. frontu tak drtivě, že se

jednotlivé pluky vzpouzejí, opouštějí svá stanoviště, válku nechají válkou a vše se hrne nezadržitelně k domovům. Válka u nás v Rakousku dodělala sama sebou. Ani Německo již neodolalo útokům spojenců a muselo rychle kapitulovati a současně i Turecko.

V 1. r. však dosáhla bída a strasti u nás svého vrcholu. Okres byl vyrabován na dno, že po žních byla bída jako přede žněmi. Kdo sklízel, musel odvá. děti, kdo nesklízel, dostával lístky na výživu, ale na lístky dostával málo a často nic. Strach před vyhladověním, ožebračením probudil u mnohých ten ohavný a bezohledný pud sobectví, schovávalo se nejen za příčinou sebeochrany, ale i z dravé touhy po zisku. Zvláště obilí, mouka a j. prostředky k živobytí byly prodávány za úžasné peníze aneb směňovány za j. věci. A stát kořistil napřed. Pobral i z kostelů zvony, cínové věci, což se přece nestalo ani za nejkrutějších dob. Někteří pak oddaní pochopové Rakouska upadli v podvědomí, nerozeznali, kam sáhati mohla věrnost a povinnost vlastenská a kde nastávala povinnost lidskosti k tomu lidu, z něhož sami vyšli.

Rok byl suchý, úroda skromná. Žito nebylo ještě zcela zralé a bylo sekáno. Trochu oschlo, zrno ještě mazlavé se vyžmolilo, vymlátilo, na pekáči v troubě usušilo a rozdrtilo na šrot a z toho maminky pekly ubohé bacánky. Jak se brambory trochu ukázaly, pak už to chodilo o trochu lépe. Všechen zájem soustředil se na péči o věci verdejší, což přirozeno. Tuto třeba doznati, že národ mužský vážně pojímal věci veřejné. Podlehl však i on slabosti ve vášnivé touze po kouření, neodolal, kouřil a kouřil, co se trochu podobalo tabáku, měl zvláštní tajné zdroje kuřiva a speciální methody výroby, jak ze všelijakých náhražek, z lupení, z mořské trávy

Veškeren život veřejný jaksi otupěn. O nějaké živosti svědčily by rozličné ty tancovačky. Zdá se skoro nemožným, aby se v tak vážné době tančilo. Nechci ubližovati ženám vůbec. Víme, že bedrech matek spočívala všecka surová tíha a starost o domácí krb – a těch se to netýká. Je to snad přirozený zjev, že mladé ženské pokolení svým pudem postihlo nebezpečí, že se nebude moci uplatniti ve svém ženství, když tolik mladých můžu zhyne. A ty tancovačky měly tak trochu ráz „tance smrti". Mládí má své právo a ničeho nemůže užiti – pravilo se.

Oficielní zprávy nechávaly veřejnost ve tmách, nevědělo se skoro nic o světodějných událostech. Jen v nejintimnějších a zasvěcených kroužcích proskakovaly zprávy o špatné situaci na bojištích, ale valně se tomu nevěřilo, poněvadž jsme byli klamáni a mateni potouchlým zpravodajstvím. Proto jsme byli velmi překvapeni, když přišel 28. říjen a s ním zpráva o naší svobodě a míru. Většina lidí nechtěla tomu ani uvěřiti a s jistou reservou čekala, jak to zase dopadne. Když pak přišly další určité zprávy a převrat nabyl vrchu i v Lounech, oddal se národ bezmezné radosti a propukávaly i výrazy odvety. Hned 29/10. zřízen v Lounech národní výbor, který přejal otěže veřejné vlády v okresu. Pořádek a svornost zachovávána. Povznášejícím zjevem bylo, když v nejrozsáhlejším průmyslovém objektu v našem okolí, v dílnách stát. drah, se druhý den pracovalo, komíny dýmaly, jakoby se nic nebylo stalo. Kde pak neměl čisté svědomí a nebyl si jistým, z toho byl naráz nejrozčilenější vlastenec a tak se representoval v prvních řadách společenských.

Pak nastaly dobrovolné sbírky potravin pro strádající, ceny klesají a zboží pomalu leze ven z úkrytů. Aprovisace potom značně zlepšena, Vánoce

zase po pěti létech radostnější, když do té doby většina vojáků byla již u domácího krbu. Nastávají ovšem také chvíle zármutku a bolu tam, kde některý z drahých chybí a kde ztrácena naděje na návrat jejich.

Padlým.

Ani ústa nejvýmluvnější, ani pero nejvytříbenější nestačí velikosti úkolu, abych v této knize vetřil památku těch, kteří ve válce položili životy své. Vždyť jednalo se o životy mladé, nadějné, jimž žití běh plně rozviti se měl.

Častokráte, když přišla zpráva o skonu nešťastném, tázali jsme se, proč to všecko hoře, proč osud byl tak krutý - život nedožitý, touhy nesplněné a naděje zmařené.

Co my Vám dáti můžeme - vzpomínku, soucit - ale soucit neprobudí, vzpomínka nepotěší.

A spí Vás tolik ve všech končinách země naledových, nebetyčných horách, v hlubinách propastí, bažinách ruských, v žhavém písku stepí, na smutných pláních ruských, ve smavé Champagni, v rozeklaných skalinách, všude kol a kol, co tu hrobů a v nich odpočívá někdo, kdo byl svými milován a očekáván.

Vzpomínka naše letí v dáli, kde roztroušeny kosti těch, jimž naše česká ves byla domovem, k níž oni lnuli myslí svou a kam poslední pozdrav a vzdech poslali. Krev jejich nebyla prolita nadarmo - oběť osvobozené vlasti dána - muselo tak býti. Kéž vděčnost naše rovná se Vaší oběti!

Spěte sladce - nezapomeneme!

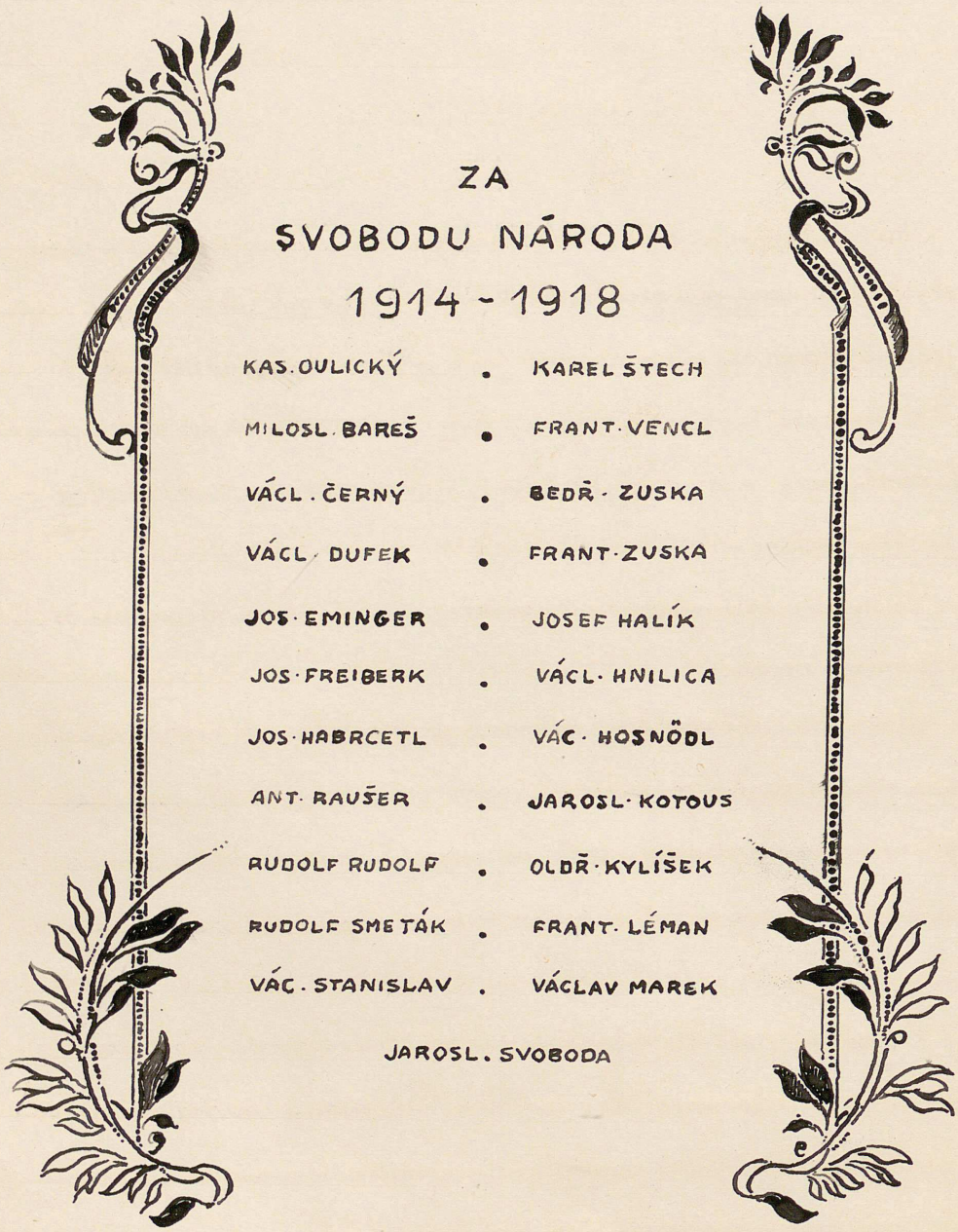

ZA
SVOBODU NÁRODA
1914 - 1918

KAS. OULICKÝ . KAREL ŠTECH
MILOSL. BAREŠ . FRANT. VENCL
VÁCL. ČERNÝ . BEDŘ. ZUSKA
VÁCL. DUFEK . FRANT. ZUSKA
JOS. EMINGER . JOSEF HALÍK
JOS. FREIBERK . VÁCL. HNILICA
JOS. HABRCETL . VÁC. HOSNÖDL
ANT. RAUŠER . JAROSL. KOTOUS
RUDOLF RUDOLF . OLDŘ. KYLÍŠEK
RUDOLF SMETÁK . FRANT. LÉMAN
VÁC. STANISLAV . VÁCLAV MAREK

JAROSL. SVOBODA

Z ostatních událostí t. r. sluší připomenouti ustavení národního shromáždění a vlády republiky Československé, volbu prvního presidenta

T. G. Masaryka,

postupné obsazení Slovenska a krajů zněmčeného území.

V polovici listopadu byli vojáci již doma.

Každá válka vnese na povrch nějaké heslo, jíž se stává postrachem lidu: za války světové byly to rekvisice. Ty zasáhly téměř všecky obory výroby. Průmysl postaven do služeb války - vlna, hadry, srst, sklo, smůla, vosk, kaučuk, mosaz, cín, dřevo; psi a sáňky ruční atd, vše hltala válka. Venkovského obyvatelstva týkala se hlavně rekvisice potahů, dobytka a potravin. Z počátku ochotně plněna tato povinnost se stanoviska lidskosti k potřebě obyvatelstva nezemědělského, pak ochota ochabla. Rekvisice nerespektovaly vlastní potřebu výrobce. Nastal tichý, úporný zápas, aby se zachránily zásoby k potřebě pro sebe. Někteří nerozumní činili si a uschraňovali z/x příčin sobeckých. Snižovány spotřební dávky, zvyšovaný kontingentu dodávek a kontribuce obilní. Tím zdražování pod rukou. Stinnou stránkou byly denunciace. Okres náš byl v tom ohledu pověstný. Rekviziční komise a vojáci byl postrach obce. Umění ve schovávání a ukrývání zásob vypěstovalo se do humorních scen, muselo se to dělat; rozličné ty schovávačky selhaly. Skrývalo se obilí, mouka do plev, slámy, do kompostu, na palta, do dřví, do chlévů, v řezance, v taj. skrýších zazdíváno, v komině, pod podlahou, v posteli, v pohovce, v peci, v sudech, v jamách, odvezlo se na pole do kromádek, v sušárně, v oulu, v kostele, na věži atd a nejednou vykradeno.

Mletí obilí pro vlastní spotřebu. Již 1915 o vánocích vyměřena denní

krota pro samozásobitele 500 g neb 12 kg měsíčně, zavedeny mlecí výkazy od března, 1917 vydáv. okres. hejtmanstvím na měsíc neb dva. Nařízení obcházeno a stalo se zdrojem velikých výdělků; hlásilo se více osob v domácnosti než skutečně bylo, na jeden výkaz mlelo se dvakrát neb fajně. Mouka 1 kg 10–15 K. Okres byl zaplaven chudinou ze severu. Od 1/9 1916 zavedeny cukrenky, na měsíc 3/4 kg.

Maximální ceny za 100 kg r. 1918

pšenice 80, žito 80, ječ. 75, hrách 150, čočka 120 K

r. 1919

„ 40, „ 40, „ 35, „ 105, „ 135 „

Rekvisice dobytka:

Z pov. války se u vojska nehospodařilo, zásoby pohot. dobytka ztenčeny. 1916 byl předepsán kontingent 3% z počtu kusů v obci. Stanoveny maxe. ceny masa hov. 8, vepř. 4·70, sádla 6·80, ale pod rukou na černo až 30 K a více.

O bezmasých dnech se kontrolovalo, co se v hrnci na plotně vaří.

Rekvirováno vše, co bylo k potřebě, jak již vypravováno, i seno, sláma, měděný drát kromosvodů, pytle, žoky, místo pytlů konopných a p. papírové, provázek, pytle, tkaniny z vláken papíru, kopřiv atd.

Drahota všech věcí stoupla:

	V r. 1914	r. 1918		V r. 1914	r. 1918
strych pole	1000 K	3000 K	kachna	2 K	26 K
kůň	1000 „	16.000 „	kuře	1 „	14 „
vůl	600 „	8.000 „	vůz	350 „	2200 „
kráva	400 „	6.000 „	pluh	70 „	600 „
koza	30 „	300 „	řízelo	3 „	30 „
husa	4 „	40 „	podkova	0·80	5 „

	1914	1918
petroley	0·40 K	5 Kč
uhlí	1·– K	10 „
zápalky	0·02 „	0·10 „
žito	20·–	600·–
pšenice	26·–	800·–
ječmen	20·–	300·–
oves	16·–	200·–
mák	1·–	
hrách	26·–	
čočka	36·–	
řepa	2·–	
brambory	5·–	
maso hov.	1·60	30 K
„ vepř.	2·–	28 „
máslo	2·50	50·–
sádlo	2·–	50·–
cukr	1·–	3·–
tvaroh	0·28 K	10 K
vejce	0·10	1·20
mléko	0·16	2·–
pivo	0·28	2·–
cívka nití	0·60	60·–
látka vl.	12·	300·–
„ bavl.	3·	180·
kanafas	1·50	50·–
plátno	1·50	40·–
pytel	0·50	15·–
oblek	60·–	800·–
zimník	70·–	1000·–
košile	2·–	50·–
střevíce muž.	10·–	300·–
„ žen.	10·–	150·–
punčochy	2·	20·–
klobouk	6·–	150·–

Tot jsou ceny běžné; kšaftské o mnohem větší.

Váleční zajatci.

Pracoval každý, nebylo vyhnutí, nejspíše za aprovisaci. Pak přidělení zajatci Srbové, Rusové. Srbové byli mlčenliví, chmurní, značné inteligence, Rusům se valně do práce nechtělo, tesknili po domově – a kde že Rus? mnohdy se s nimi hrubě i surově zacházelo, nebyli negramotní, utíkali a nevěděli kam; vzpomínali na blahobyt doma.

Školství zanedbáno. Polovina učitelstva mobilisována; často vyučování přerušeno nedostatkem paliva; škola ve službě války, sbírala hadry, kopřivy, listí ostružin na čaj, obnošené součásti oděvu; loyálně vlastenčila, oslavovala, modlila se za císaře a vlast širší. Kostelu předepsány určité modlitby za vítězství.

Samospráva. Volby do obcí nevypisovány, úřadovali starostové předváleční. Ostatně obecní úřady byly filiálkami okresního hejtmanství. Všecka tíha a zodpovědnost spočívala na osobě starostově a kacerován od lidu proto, když musel konati, co mu bylo nařízeno, a když nemohl vyhověti každému přání i jinak nemožnému v daných poměrech, byl zase kacerován lidem.